

TARGET

EDISI GURU

PBD

MODUL PENTAKSIRAN BILIK DARJAH

TINGKATAN 1

KSSM

SEJARAH

Melancarkan
Pentaksiran Bilik
Darjah (PBD)

Memantapkan
Pentaksiran Sumatif
& UASA

Menyokong
Pembelajaran dan
Pemudahcaraan
(PdPc) Mesra Digital

Meningkatkan
Tahap Penguasaan
Murid

Edisi Guru

PAKEJ PERCUMA UNTUK KEMUDAHAN GURU

EDISI GURU

VERSI CETAK

**PEMERKASAAN
PBD & UASA**

- ⚡ Nota Ekspres
- ⚡ Modul PBD
- ⚡ Modul UASA
- ⚡ Jawapan **Kod QR**

**PEMBELAJARAN
DIGITAL**

- ⚡ Pelbagai bahan sokongan pembelajaran dalam talian

RESOS DIGITAL GURU

ePelangi+

Pelbagai bahan digital sokongan PdPc yang disediakan khas untuk guru di platform ePelangi+

EG-i

BAHAN
SOKONGAN
PdPc
EKSTRA!

Edisi Murid

Kandungaan

Kandungaan mengemukakan bahagian-bahagian buku berserta rujukan bahan-bahan digital sokongan dalam buku.

Rekod Pentaksiran Murid

Jadual untuk catatan prestasi Tahap Penguasaan murid.

KANDUNGAN	
Rekod Pentaksiran Murid Nota Ekspres (Bab 1 – Bab 8) Modul PBD	iv – vi N1 – N8 1 – 75
PENGENALAN ILMU SEJARAH	
BAB 1 Mengenal Sejarah	1
1.1 Pengertian Sejarah	1
1.2 Pengertian Sejarah Mengikut Pandangan Sejarawan	2
1.3 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah	3
1.4 Sumber Sejarah	4
1.5 Penyelidikan dalam Sejarah	6
1.6 Tafsiran dalam Sejarah	8
1.7 Kepentingan Mempelajari Sejarah	9
Praktis Refleksi	11
ZAMAN AIR BATU	
BAB 2 Zaman Air Batu	12
2.1 Dunia Kita	12
2.2 Zaman Air Batu	14
2.3 Garis Masa Zaman Air Batu	16
2.4 Ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir	17
2.5 Perubahan Zaman Air Batu Akhir	18
2.6 Kesan Perubahan Zaman Air Batu di Asia Tenggara	19
Praktis Refleksi	20
ZAMAN PRASEJARAH	
BAB 3 Zaman Prasejarah	21
3.1 Maksud Zaman Prasejarah	21
3.2 Lokasi Zaman Prasejarah di Dunia	23
3.3 Ciri-ciri Kehidupan Manusia Zaman Prasejarah	25
3.4 Kesinambungan Sumbangan Zaman Prasejarah kepada Kemajuan Kehidupan Manusia	27
3.5 Zaman Prasejarah di Malaysia	28
Praktis Refleksi	31
TAMADUN DUNIA DAN SUMBANGANNYA	
BAB 4 Mengenal Tamadun	32
4.1 Maksud Tamadun	32
4.2 Konsep Tamadun	34
4.3 Ciri-ciri Tamadun Awal Dunia	36
Praktis Refleksi	39
BAB 5 Tamadun Awal Dunia	40
5.1 Empat Lokasi Tamadun Awal Dunia	40
5.2 Perbandingan Sumbangan Tamadun Awal	45
Praktis Refleksi	49
BAB 6 Peningkatan Tamadun Yunani dan Rom	50
6.1 Tamadun Yunani	50
6.2 Peningkatan Pemerintahan dan Pentadbiran Tamadun Yunani	51
6.3 Tamadun Rom	55

REKOD PENTAKSIRAN MURID SEJARAH (Tingkatan 1)					
Nama: _____		Tingkatan: _____			
BAB	TAHAP PENGLAJIAN	STANDARD PRESTASI TAFSIRAN	HALAMAN	PENCAPAIAN	
				(%) MENGENALI	(%) BELUM MENGENALI
PENGENALAN ILMU SEJARAH					
1 MENGENALI SEJARAH	TP1	Mengenal pengenal ilmu sejarah	7		
	TP2	Memahami pengenal ilmu sejarah	2, 4, 5, 10, 14		
	TP3	Mengaplikasikan pengetahuan pengenal ilmu sejarah	3, 4, 10		
	TP4	Mengenal maklumat pengenal ilmu sejarah	6, 7, 8		
	TP5	Mendapat penilaian tentang pengenal ilmu sejarah	6, 9, 11		
	TP6	Malaharkan idea yang rasional tentang pengenal ilmu sejarah	11		
Sahaja Penguasaan Bab 1					
ZAMAN AIR BATU					
2 ZAMAN AIR BATU	TP1	Mengenal Zaman Air Batu	17, 21		
	TP2	Memahami Zaman Air Batu	18, 19, 21		
	TP3	Mengaplikasikan pengetahuan Zaman Air Batu untuk memahami proses pembentukan dunia	20, 22, 23, 24		
	TP4	Mengenal maklumat yang berkaitan dengan Zaman Air Batu	23		
	TP5	Mendapat penilaian tentang Zaman Air Batu	24		
	TP6	Malaharkan idea yang rasional tentang Zaman Air Batu	24		
Sahaja Penguasaan Bab 2					

Nota

Nota dalam persembahan grafik yang mudah diikuti oleh murid dan mencakupi setiap bab.

NOTA EKPRES	
BAB 1 Mengenal Sejarah	
1.1 Pengertian Sejarah	1.1.1 Dalam bahasa Melayu, sejarah berasal daripada perkataan Arab, iaitu syajaratun bermaksud pokok, salasilah, riwayat, keturunan, dan asal-usul.
1.2 Pengertian Sejarah Mengikut Pandangan Sejarawan	1.2.1 Herodotus – Sejarah merupakan penceritaan tentang tindakan manusia dan sebab-sebab mereka melakukannya.
1.3 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah	1.3.1 Masa silam ialah rentetan peristiwa yang telah berlaku. Masa silam dikaji berdasarkan urutan masa yang diorganisi kronologi.
1.4 Sumber Sejarah	1.4.1 Ciri-ciri sumber primer ialah bersifat asli, belum diubah, atau dicetak.
1.5 Penyelidikan dalam Sejarah	1.5.1 Kaedah bertulis merupakan kajian terhadap sesuatu peristiwa daripada maklumat pada sumber yang ditulis, dipahat, dan dicetak.
1.6 Tafsiran dalam Sejarah	1.6.1 Tafsiran dalam sejarah bermaksud menerangkan atau mengulas sesuatu fakta sejarah berdasarkan sumber-sumber yang berkaitan dengannya.
1.7 Kepentingan Mempelajari Sejarah	1.7.1 Mengenal asal-usul – Kita dapat mengetahui asal-usul keluarga dan negara sendiri.
1.8 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah	1.8.1 Masa silam ialah rentetan peristiwa yang telah berlaku. Masa silam dikaji berdasarkan urutan masa yang diorganisi kronologi.
1.9 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah	1.9.1 Masa silam ialah rentetan peristiwa yang telah berlaku. Masa silam dikaji berdasarkan urutan masa yang diorganisi kronologi.

Modul PBD >> Pentaksiran Formatif

1.6 Tafsiran dalam Sejarah

13. Jawab soal di bawah dengan tepat dan ringkas.

(a) Mengapakah sesuatu peristiwa sejarah perlu dibuat tafsiran yang betul?

Mengjadikan peristiwa sejarah bermakna dan memperoleh kebenaran.

(b) Tafsiran tentang sesuatu peristiwa sejarah yang sama mungkin berbeza antara sejarawan. Mengapakah perkara ini berlaku?

Perbezaan tafsiran wujud disebabkan pemilihan sumber yang pelbagai, perbezaan pandangan, perbezaan ideologi, dan tujuan penulisan.

(c) Berdasarkan peristiwa sejarah berikut, nyatakan perbezaan tafsiran antara sejarawan Barat dan sejarawan tempatan.

Peristiwa sejarah	Tafsiran sejarawan Barat	Tafsiran sejarawan tempatan
Perjuangan Tok Langgut di Pasir Puteh, Kelantan	Pemberontak kerana menentang British.	Pejuang kerana mempertahankan hak dan maruah bangsa.

(d) Tafsiran sejarah yang tidak tepat dikatakan sebagai tafsiran yang berat sebelah. Bagaimanakah sejarawan dapat membuat tafsiran sejarah yang betul dan tepat?

Sejarawan hendaklah menjalankan kajian secara menyeluruh. Sejarawan hendaklah jujur dan bertanggungjawab dalam membuat penyelidikan agar masyarakat mendapat gambaran yang jelas dan tepat.

(e) Apakah kesan jika sejarawan tidak membuat tafsiran sejarah dengan betul dan tepat?

Masyarakat akan mempercayai maklumat yang salah dan mengajaskan hubungan antara kaum atau sesebuah negara dengan negara lain.

- 1 Praktis topikal yang menilai kesemua Tahap Penguasaan (TP1-6) yang tercakup dalam DSKP.
- 2 Soalan yang mematuhi Standard Kandungan (SK) dan Standard Pembelajaran (SP) serta menepati kandungan dalam buku teks.
- 3 Soalan Kemahiran Berfikir Aras Tinggi (KBAT) untuk mencabar pemikiran murid.
- 4 Integrasi soalan berformat UASA.

5 **Bahan pembelajaran digital** seperti Info, Video, Video Tutorial, Cetus Idea (bahan audio), KBAT Ekstra dan Kuiz Gamifikasi menyokong pembelajaran yang kondusif. **Wordwall**

6 Aktiviti PAK-21 disertakan untuk menyempurnakan PdPc.

7 Soalan latihan dalam Praktis Refleksi membantu murid mengingat kembali konsep dan fakta asas yang dipelajari dalam satu-satu bab.

8 Panduan tugas sejarah untuk murid melakukan tugas mempraktikkan bagi mengukuhkan PdP dan mempraktikkan kemahiran sejarah yang dipelajari. Contoh laporan yang lengkap disediakan dalam kod QR. **Kod QR**

12. Gariskan jawapan yang betul tentang ciri-ciri bandar dalam tamadun awal dunia.

(a) Pelan susun atur bangunan dan petempatan (berselerak : tersusun).

(b) Kemudahan prasarana yang teratur dan sistematik seperti (pasar : sekolah), rumah ibadat dan kawasan kediaman.

(c) Pembinaan (kota : kolam) untuk tujuan berlandung daripada serangan orang luar dan menjadi kawasan sempadan.

(d) Sistem pembentukan dan (perparitan : perumahan) dibina untuk mengelakkan banjir.

13. Tandakan (✓) pada jawapan yang betul.

(a) Apakah tujuan kerajaan dibentuk dalam tamadun awal dunia?

Mengurus pemerintahan	☒	Menjalankan upacara keagamaan	☐
-----------------------	-------------------------------------	-------------------------------	--------------------------

(b) Siapakah yang mengetahui pemerintahan negara-kota pada peringkat awal?

Artisan	☐	Pendeta	☒
---------	--------------------------	---------	-------------------------------------

(c) Golongan manakah membantu raja sebagai pemerintah dalam tamadun awal?

Petani dan pedagang	☐	Bangsawan dan pendeta	☒
---------------------	--------------------------	-----------------------	-------------------------------------

(d) Apakah sistem yang dibentuk untuk melicinkan urusan pentadbiran negara?

Undang-undang	☒	Agama dan kepercayaan	☐
---------------	-------------------------------------	-----------------------	--------------------------

(e) Apakah kesan kepada sesebuah kerajaan jika sistem pemerintahan kukur-kacir?

Menjelaskan sistem ekonomi dan sosial	☒		
Mewujudkan pengkhususan dalam bidang pekerjaan	☐		

(f) Nyatakan nilai yang harus dimiliki oleh golongan pemerintah.

Bijaksana dan berwawasan	☒		
Mementingkan diri dan perkauman	☐		

2.6 Kesan Perubahan Zaman Air Batu di Asia Tenggara

Lengkapkan ayat di bawah dengan jawapan yang betul.

Sebelum 10,000 tahun dahulu, Asia Tenggara merupakan kawasan tanah luas terbentang yang menghubungkan kawasan daratan dengan kepulauan.

Gugusan tanah luas terbentang itu dikenali sebagai Pontas Sunda yang menjadi tujing kebumah di Asia Tenggara.

Kawasan tersebut menyebabkan negara-negara di Asia Tenggara memiliki ciri-ciri eksklusif dan hidupan yang hampir sama.

Manusia di Asia Tenggara mempunyai peransuara dari segi kepercayaan, asal usul keturunan, bahasa, dan budaya.

Contohnya, bahasa Melayu digunakan oleh penduduk di Malaysia, Indonesia, selatan Thailand, dan selatan Filipina.

Kecairan air batu pada peringkat akhir Zaman Holosen menyebabkan terbentuknya sungai dan tasik di Asia Tenggara.

Aliran sungai yang mengalir telah menenggelamkan kawasan tanah rendah di sepanjang tepi pantai dan membentuk Selat Melaka, Teluk Siam, dan Laut Jawa.

Perubahan pada Zaman Air Batu Akhir telah memberi kesan kepada bentuk fizikal dan hidupan di Asia Tenggara seperti kepulauan haluan besar besar seperti pacyrcrocuta dan hipopotamus.

14. Lakukan aktiviti berikut:

6 AKTIVITI PAK-21

Bagikan kelas kepada beberapa kumpulan kecil.

Setiap kumpulan akan memilih kad mengandungi topik / isu yang diletakkan di atas meja untuk perbincangan kumpulan secara hiasan atau bertulis:

Antara isu perbincangan seperti:

- Pencemaran air
- Pencemaran laut
- Pencemaran udara
- Pencemaran bumi

Setiap kumpulan akan membuat kajian dengan mendapatkan maklumat daripada surat khabar, ensiklopedia, atau internet tentang masalah, punca, kesan, dan langkah mengatasinya.

Hasil dapat dipaparkan secara bersebelahan atau dibentangkan di hadapan kelas.

7 PRAKTIS REFLEKSI BAB 2

1. Padankan tempoh pembentukan fosil bumi dengan ciri yang betul.

(a) Bumi 18,000 juta tahun dahulu	Tasik hidupan
(b) Bumi 10 juta tahun dahulu	Pusat air laut meningkat. Wujud bukit, anjing, kucing dan budak sunbu.
(c) Bumi 155 juta tahun dahulu	Air laut masih tawar dan wujud hidupan seperti ikan dan amfibia.
(d) Bumi 360 juta tahun dahulu	Dinosaur mengalami kepunahan. Rupa bentuk bumi mula bertukar.
(e) Bumi 650 juta tahun dahulu	Zaman Jurassik dan hidupan utama ialah dinosaur.

2. Gariskan jawapan yang betul.

(a) Zaman Missen dipercayai berlaku antara 23 juta - 5 juta tahun dahulu dan suhu dunia ketika itu sejuk dan lembab.

(b) Pada Zaman Pleistosen (Pleistosen), terbentuk jembatan darat Panama antara Amerika Utara dan Amerika Selatan yang membolehkan pengalihan tumbuhan dan haiwan ke habitat baharu.

(c) Pada Zaman Pleistosen, manusia mengetahui cara membuat api dan kebanyakan binatang yang wujud ketika itu masih kekal hingga kini.

(d) Zaman Holosen bermula sejak 11,700 tahun - 10,000 tahun dahulu hingga masa kini dan tamadun manusia terus berkembang dalam pendidikan, pertanian, perdagangan, kemajuan, dan undang-undang.

(e) Pada Zaman Air Batu Akhir, binatang seperti gajah mamot, badak, kuda, dan singa tinggal di kawasan tanah rendah yang sejuk.

(f) Pada Zaman Air Batu Akhir, kecairan air batu telah menyebabkan terbentuknya tasik air tawar seperti Tasik Supernya Berling (Tasik Kanyir) di Malaysia dan Great Lakes di Kanada.

8 PANDUAN TUGASAN SEJARAH

Pengertian

(a) Satu kajian secara mendalam tentang situasi, isu, subjek, dokumen atau peristiwa.

(b) Berdasarkan sumber secara terperinci yang dikumpulkan dalam jangka masa tertentu.

Ciri

(a) Data yang mendalam dan teliti daripada pelbagai sumber.

(b) Penemuan dan empati.

(c) Maklumat yang boleh dipelajari daripada kes tertentu.

Tujuan

(a) Menghuraikan gambaran, menganalisis dan menginterpretasi kehidupan tokoh, hasil-hasil monumen, situasi dan peristiwa melalui maklumat yang diperoleh.

(b) Mengenalpasti tokoh-tokoh yang berkepentingan dalam situasi tertentu.

(c) Mengetahui dan memahami peristiwa sejarah.

(d) Pengalihan dan penemuan.

Fokus

(a) Individu, situasi tempatan atau peristiwa.

(b) Kejadian atau peristiwa yang unik dan utama atau luas.

(c) Peristiwa berkaitan dengan tokoh, komuniti, pertubuhan, institusi, peristiwa, tempat, fakta / mitos / legenda dan monumen.

Langkah-langkah pelaksanaan tugas

```

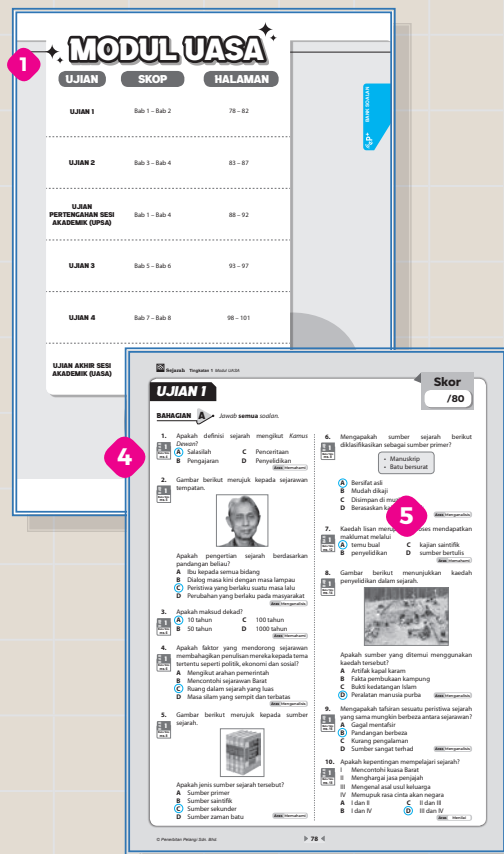
    1. Fenyataan masalah → 2. Kajian literatur
    3. Objektif kajian → 4. Kaedah kajian → 5. Sumber rujukan
    6. Analisis data → 7. Laporan kajian
  
```

660-CONTOH LAPORAN TUGASAN SEJARAH

<https://www.jagadguru.com/Resourcen/TugasSejarah/LaporanTugasSejarah.pdf>

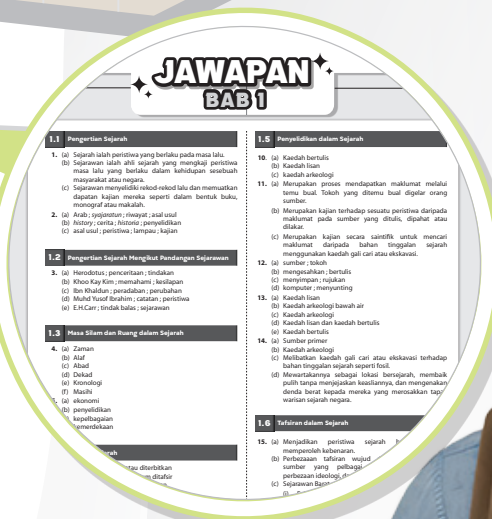
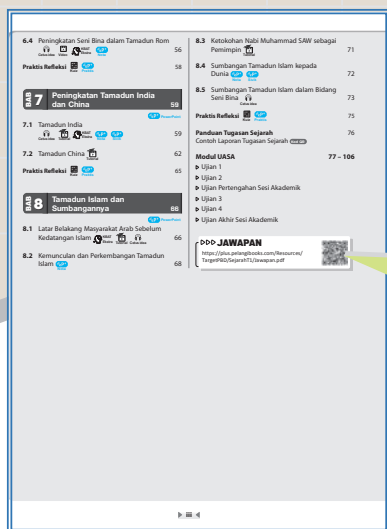
Modul UASA >> Pentaksiran Sumatif

- 1 Ujian-ujian topikal dengan soalan-soalan berpiawai UASA
- 2 Ujian Pertengahan Sesi Akademik (UPSA)
- 3 Ujian Akhir Sesi Akademik (UASA)
- 4 Petunjuk rujukan bab dan halaman buku teks
- 5 Tahap kesukaran dan konstruk soalan

Jawapan

Jawapan keseluruhan buku disediakan di halaman Kandungan. **Kod QR**

Di platform , guru yang menerima guna (*adoption*) siri Target PBD KSSM diberi akses kepada EG-i dan bahan sokongan ekstra PdPc untuk tempoh satu tahun:

1 Apakah itu ?

EG-i merupakan versi digital dan interaktif Edisi Guru Target PBD secara dalam talian. Versi ini akan dapat mengoptimumkan penggunaan teknologi dalam pengajaran, memaksimumkan kesan PdPc, dan membangunkan suasana pembelajaran yang menyeronokkan serta responsif dalam kalangan murid.

Halaman Contoh

Klik Kod QR untuk mengakses bahan dalam kod QR seperti Cetus Idea (audio), Video, Video Tutorial, dan Kuiz Gamifikasi.

Pilih paparan halaman (single/double page) dan bahasa antara muka melalui **Setting**.

Sejarah Tingkatan 1 BAB 3

3.3 Ciri-ciri Kehidupan Manusia Zaman Prasejarah

10. Lengkapkan jadual bagi membandingkan kehidupan masyarakat Zaman Prasejarah dari aspek berikut.

Ciri-ciri	Zaman Paleolitik	Zaman Neolitik
(a) Tempat kediaman	Di dalam gua, lubang bawah tanah dan di bawah pokok.	Tinggal secara menetap di lembah sungai dan di pesisiran pantai.
(b) Peralatan	Peralatan daripada batu, kayu dan tulang haiwan. Dalam bentuk sedia ada, ringkas dan kasar pembuatannya.	Peralatan lebih kemas dan halus. Mencipta pelbagai peralatan seperti alat menggali dan roda.
(c) Pengumpulan makanan	Merupakan aktiviti paling utama untuk mendapatkan makanan selain memburu binatang. Mengumpul buah-buahan, cendawan, bijirin dan pucuk tumbuhan yang tumbuh liar di dalam hutan.	Perkembangan aktiviti pertanian dan penternakan menyebabkan aktiviti pengumpulan makanan semakin berkurangan disebabkan sumber bekalan makanan dipenuhi dan mencukupi.

11. Lengkapkan kehidupan masyarakat Zaman Prasejarah berikut.

Aspek kehidupan	Zaman Paleolitik	Zaman Logam
(a) Kegiatan ekonomi	Memburu, hidup secara nomad, bersifat sara diri dan bergantung penuh kepada sumber alam semula jadi.	Menjalankan aktiviti pertanian, penternakan, perdagangan secara tukar barangan, pertukangan dan pembuatan.
(b) Kesenian dan kebudayaan	Menghasilkan lukisan gua yang bersifat realisme.	Mementingkan nilai estetik seperti gendang gangsa yang mempunyai hiasan menarik.
(c) Kepercayaan	Anjimsisme dan kepercayaan alam semula jadi.	Penyembahan terhadap kuasa alam dan binaan khusus untuk menjalankan upacara ritual.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Alat sokongan lain:

- Pen
- Sticky Note
- Unit Converter
- Ruler
- Calculator
- Bookmark

Klik butang untuk memaparkan atau menyembapkan jawapan (*hidden*) semasa penyampaian PdPc.

2 BAHAN SOKONGAN PdPc EKSTRA!

Bahan-bahan pengajaran dan latihan di platform **Pelangi+** boleh dimuat turun atau dimainkan terus.

Bahan pengajaran

- e-RPH (Microsoft Word)
- Edisi Guru PDF
- PowerPoint Interaktif
- Nota

Bahan latihan

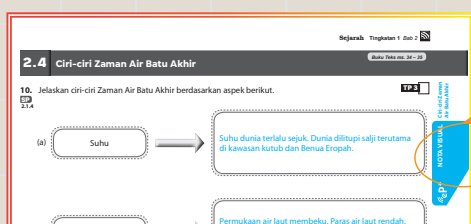
- Praktis Ekstra
- Bank Soalan UASA

Boleh dimuat turun

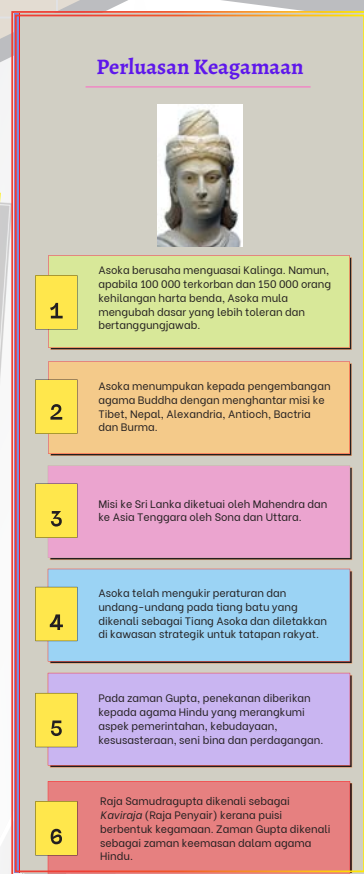
Bahan sokongan PdPc ekstra yang sesuai dicadangkan pada halaman atau bahagian tertentu Edisi Guru melalui *thumb indeks* **Pelangi+**.

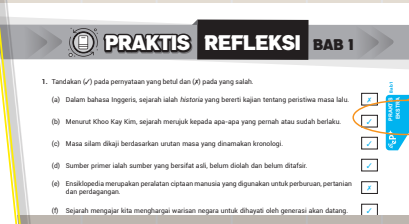
CONTOH HALAMAN EDISI GURU DENGAN CADANGAN BAHAN SOKONGAN PDPC EKSTRA

Nota

Nota berwarna dalam persembahan grafik

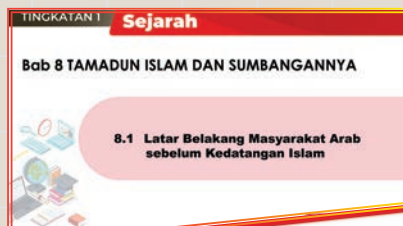

Praktis Ekstra

Latihan tambahan berdasarkan format UASA

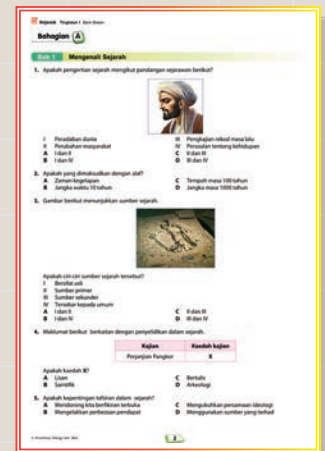
PowerPoint Interaktif

Slaid pengajaran PPT lengkap yang meliputi setiap bab dan subtopik

Bank Soalan UASA

Soalan berpiawai UASA mengikut bab

Bagaimanakah saya dapat mengakses semua bahan di ePelangi+?

LANGKAH 1 DAFTAR AKAUN

Bagi pengguna baharu ePelangi+, imbas kod QR di bawah atau layari plus.pelangibooks.com untuk Create new account.

Semak e-mel dan klik pautan untuk mengaktifkan akaun.

LANGKAH 2 ENROLMENT

Log in ke akaun ePelangi+. Pada halaman utama (Home), cari tajuk buku dalam Secondary [Full Access].

Masukkan Enrolment Key untuk enrol.

Hubungi wakil Pelangi untuk mendapatkan Enrolment Key.

LANGKAH 3 AKSES RESOS DIGITAL

Klik bahan untuk dimuat turun atau dimainkan.

* Kontak wakil Pelangi boleh didapati di halaman EG-8.

HUBUNGI WAKIL PELANGI

PERKHIDMATAN & SOKONGAN

AREA	CONTACT NUMBER
Northern Region	012-4983343
Perlis / Kedah	012-4853343
Penang	012-4923343
Perak	012-5230133 / 019-6543257
Central Region	012-3293433
	012-7800533
	012-7072733
	012-3297633
	019-3482987
Southern Region & East Coast	012-7998933
Negeri Sembilan / Melaka	010-2432623
Johor	012-7028933
Pahang / Terengganu	012-9853933
Kelantan	012-9863933
East Malaysia	012-8889433
Kuching / Sarikei	012-8839633
Sibu / Bintulu / Miri	012-8052733
Sabah	012-8886133

PELANGI!

Books Gallery

GALERI PAMERAN ONSITE & ONLINE

Bangi

Wisma Pelangi, Lot 8, Jalan P10/10,
Kawasan Perusahaan Bangi,
Bandar Baru Bangi, 43650 Bangi, Selangor.

Johor Bahru

66, Jalan Pingai, Taman Pelangi,
80400 Johor Bahru, Johor.

E-MEL KHIDMAT PELANGGAN PELANGI

service1@pelangibooks.com

**PRODUK, PROMOSI PERKHIDMATAN &
PROGRAM PELANGI TERKINI**

PelangiPublishing

PelangiBooks

PelangiBooks

KANDUNGAN

Rekod Pentaksiran Murid iv – vi

Nota Ekspres (Bab 1 – Bab 8) N1 – N8

Modul PBD 1 – 75

►► PENGENALAN ILMU SEJARAH

BAB 1 Mengenalai Sejarah 1

1.1 Pengertian Sejarah 1

1.2 Pengertian Sejarah Mengikut Pandangan Sejarawan 2

1.3 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah 3

1.4 Sumber Sejarah 4

1.5 Penyelidikan dalam Sejarah 6

1.6 Tafsiran dalam Sejarah 8

1.7 Kepentingan Mempelajari Sejarah 9

Praktis Refleksi 11

►► ZAMAN AIR BATU

BAB 2 Zaman Air Batu 12

2.1 Dunia Kita 12

2.2 Zaman Air Batu 14

2.3 Garis Masa Zaman Air Batu 16

2.4 Ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir 17

2.5 Perubahan Zaman Air Batu Akhir 18

2.6 Kesan Perubahan Zaman Air Batu di Asia Tenggara 19

Praktis Refleksi 20

►► ZAMAN PRASEJARAH

BAB 3 Zaman Prasejarah 21

3.1 Maksud Zaman Prasejarah 21

3.2 Lokasi Zaman Prasejarah di Dunia 23

3.3 Ciri-ciri Kehidupan Manusia Zaman Prasejarah 25

3.4 Kesenambungan Sumbangan Zaman Prasejarah kepada Kemajuan Kehidupan Manusia 27

3.5 Zaman Prasejarah di Malaysia 28

Praktis Refleksi 31

►► TAMADUN DUNIA DAN SUMBANGANNYA

BAB 4 Mengenalai Tamadun 32

4.1 Maksud Tamadun 32

4.2 Konsep Tamadun 34

4.3 Ciri-ciri Tamadun Awal Dunia 36

Praktis Refleksi 39

BAB 5 Tamadun Awal Dunia 40

5.1 Empat Lokasi Tamadun Awal Dunia 40

5.2 Perbandingan Sumbangan Tamadun Awal 45

Praktis Refleksi 49

BAB 6 Peningkatan Tamadun Yunani dan Rom 50

6.1 Tamadun Yunani 50

6.2 Peningkatan Pemerintahan dan Pentadbiran Tamadun Yunani 51

6.3 Tamadun Rom 55

6.4	Peningkatan Seni Bina dalam Tamadun Rom	56
	   	

Praktis Refleksi	 	58
-------------------------	---	----

BAB 7 Peningkatan Tamadun India dan China 59

7.1	Tamadun India	59
	    	

7.2	Tamadun China 	62
------------	---	----

Praktis Refleksi	 	65
-------------------------	---	----

BAB 8 Tamadun Islam dan Sumbangannya 66

8.1	Latar Belakang Masyarakat Arab Sebelum Kedatangan Islam 	66
------------	--	----

8.2	Kemunculan dan Perkembangan Tamadun Islam 	68
------------	---	----

8.3	Ketokohan Nabi Muhammad SAW sebagai Pemimpin 	71
------------	--	----

8.4	Sumbangan Tamadun Islam kepada Dunia 	72
------------	---	----

8.5	Sumbangan Tamadun Islam dalam Bidang Seni Bina 	73
------------	--	----

Praktis Refleksi	 	75
-------------------------	---	----

Panduan Tugasan Sejarah	76
Contoh Laporan Tugasan Sejarah	

Modul UASA 77 – 106

- ▷ Ujian 1
- ▷ Ujian 2
- ▷ Ujian Pertengahan Sesi Akademik
- ▷ Ujian 3
- ▷ Ujian 4
- ▷ Ujian Akhir Sesi Akademik

▶▶▶ JAWAPAN

<https://plus.pelangibooks.com/Resources/TargetPBD/SejarahT1/Jawapan.pdf>

REKOD PENTAKSIRAN MURID

SEJARAH *Tingkatan 1*

Nama:

Tingkatan:

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN		
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(X) BELUM MENGUASAI	
PENGENALAN ILMU SEJARAH						
1 MENGENALI SEJARAH	TP1	Mengetahui pengenalan ilmu Sejarah	1, 6			
	TP2	Memahami pengenalan ilmu Sejarah	1, 3			
	TP3	Mengaplikasikan pengetahuan pengenalan ilmu Sejarah	2, 3, 4, 6, 9			
	TP4	Menganalisis maklumat pengenalan ilmu Sejarah	5, 6, 7			
	TP5	Membuat penilaian tentang pengenalan ilmu Sejarah	5, 8, 10			
	TP6	Melahirkan idea yang rasional tentang pengenalan ilmu Sejarah	10			
Tahap Penguasaan Bab 1						
	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5	TP 6

ZAMAN AIR BATU					
2 ZAMAN AIR BATU	TP1	Mengetahui Zaman Air Batu	12, 16		
	TP2	Memahami Zaman Air Batu	13, 14, 16		
	TP3	Menggunakan pengetahuan Zaman Air Batu untuk memahami proses pembentukan dunia	15, 17, 18, 19		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan dengan Zaman Air Batu	18		
	TP6	Melahirkan idea yang rasional tentang Zaman Air Batu	19		
Tahap Penguasaan Bab 2 TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(X) BELUM MENGUASAI
ZAMAN PRASEJARAH					
3 ZAMAN PRASEJARAH	TP1	Mengetahui Zaman Prasejarah	21		
	TP2	Memahami Zaman Prasejarah	21, 22, 23, 24		
	TP3	Menerangkan dengan contoh tentang Zaman Prasejarah	25, 28		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan Zaman Prasejarah	22, 24, 26, 27, 29		
	TP5	Membuat penilaian tentang Zaman Prasejarah	30		
Tahap Penguasaan Bab 3					
TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					
TAMADUN DUNIA DAN SUMBANGANNYA					
4 MENGENALI TAMADUN	TP1	Mengetahui tamadun awal dunia	32		
	TP2	Memahami tamadun awal dunia	32, 33, 34, 35, 37		
	TP3	Menerangkan dengan contoh tentang tamadun awal dunia	36		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan dengan tamadun awal dunia	34, 36, 38		
	TP5	Membuat penilaian tamadun awal dunia	35		
Tahap Penguasaan Bab 4					
TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					
5 TAMADUN AWAL DUNIA	TP1	Mengetahui tamadun awal dunia	40		
	TP2	Memahami tamadun awal dunia	45, 47		
	TP3	Menerangkan dengan contoh tentang tamadun awal dunia	41, 42, 43, 46		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan dengan tamadun awal dunia	44, 48		
	TP5	Membuat penilaian tentang tamadun awal dunia	47		
Tahap Penguasaan Bab 5					
TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(X) BELUM MENGUASAI
6 PENINGKATAN TAMADUN YUNANI DAN ROM	TP2	Memahami peningkatan tamadun	51, 51, 52, 54, 55, 56, 57		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan dengan peningkatan tamadun	53, 54, 57		
	TP5	Membuat penilaian peningkatan tamadun	53		
Tahap Penguasaan Bab 6 TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					

7 PENINGKATAN TAMADUN INDIA DAN CHINA	TP1	Mengetahui peningkatan tamadun	59		
	TP2	Memahami peningkatan tamadun	59, 60, 61, 62, 63		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan dengan peningkatan tamadun	61, 62, 64		
	TP5	Membuat penilaian peningkatan tamadun	60		
	TP6	Melahirkan idea yang berasas peningkatan tamadun	61, 64		
Tahap Penguasaan Bab 7 TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					

8 TAMADUN ISLAM DAN SUMBANGANNYA	TP1	Mengetahui tamadun Islam	66		
	TP2	Memahami tamadun Islam	66, 67, 69, 71, 72, 73		
	TP4	Menganalisis maklumat yang berkaitan tamadun Islam	68, 69, 70, 72, 74		
	TP5	Membuat penilaian tentang tamadun Islam	70, 74		
Tahap Penguasaan Bab 8 TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐					

BAB 1 ►► Mengenal Sejarah

1.1 Pengertian Sejarah

1. Dalam **bahasa Melayu**, sejarah berasal daripada perkataan Arab, iaitu *syajaratun* bermaksud pokok, salasilah, riwayat, keturunan, dan asal usul.
2. Menurut **Kamus Dewan**, sejarah ialah asal usul (keturunan), salasilah. Peristiwa yang benar-benar berlaku pada waktu yang lampau, kisah, dan tambo (riwayat dahulu kala).
3. Dalam **bahasa Inggeris**, sejarah ialah *history* yang bermaksud cerita tentang seseorang. Perkataan ini berasal daripada perkataan **Yunani**, iaitu *historia* yang bermaksud penyelidikan.

1.2 Pengertian Sejarah Mengikut Pandangan Sejarawan

1. **Herodotus** – Sejarah merupakan penceritaan tentang tindakan manusia dan sebab-sebab mereka melakukannya.
2. **E.H. Carr** – Sejarah merupakan dialog antara zaman silam dan zaman sekarang yang berkaitan dengan urutan sebab dan akibat.
3. **Ibn Khaldun** – Sejarah memperkatakan tentang masyarakat manusia, atau peradaban manusia dan tentang perubahan yang berlaku pada sifat-sifat masyarakat itu.
4. **Muhd. Yusof Ibrahim** – Sejarah merupakan catatan ataupun rekod tentang sesuatu peristiwa yang berlaku pada suatu masa yang lalu.
5. **Khoo Kay Kim** – Sejarah merujuk kepada apa-apa yang pernah atau sudah berlaku. Sejarah mendorong kita lebih memahami apa-apa yang berlaku pada masa kini, di samping menjamin kesilapan yang sama tidak berulang. Sejarah ialah ibu kepada semua bidang.

1.3 Masa Silam dan Runag dalam Sejarah

1. **Masa silam** ialah rentetan peristiwa yang telah berlaku. Masa silam dikaji berdasarkan urutan masa yang dipanggil kronologi.
2. **Kronologi** merujuk kepada peristiwa yang berlaku secara teratur mengikut urutan masa dari awal hingga akhir dan bergerak mengikut satu garisan lurus.
3. Ruang masa dapat dibahagikan kepada:
 - (a) Dekad – Jangka masa sepuluh tahun.
 - (b) Abad – Jangka masa seratus tahun.
 - (c) Alaf – Jangka masa seribu tahun.

1.4 Sumber Sejarah

1. **Ciri-ciri sumber primer** ialah bersifat asli, belum diolah, atau dicetak.

2. **Ciri-ciri sumber sekunder** ialah sumber yang telah diolah, dicetak, dan disebar kepada umum.

1.5 Penyelidikan dalam Sejarah

1. **Kaedah bertulis** merupakan kajian terhadap sesuatu peristiwa daripada maklumat pada sumber yang ditulis, dipahat, dan dilakar.
2. **Kaedah lisan** merupakan proses mendapatkan maklumat melalui temu bual.
3. **Kaedah arkeologi** ialah kajian secara saintifik untuk mencari maklumat daripada bahan tinggalan sejarah.

1.6 Tafsiran dalam Sejarah

1. Tafsiran dalam sejarah bermaksud menerangkan atau mengulas sesuatu fakta sejarah berdasarkan sumber-sumber yang berkaitan dengannya.
2. Sebab wujudnya perbezaan tafsiran dalam sejarah ialah pemilihan sumber yang pelbagai, perbezaan sudut pandangan, perbezaan ideologi dan tujuan penulisan.

1.7 Kepentingan Mempelajari Sejarah

1. **Mengenal asal usul** – Kita dapat mengetahui asal usul keluarga dan negara sendiri.
2. **Mengambil iktibar** – Memberikan pengajaran daripada peristiwa masa lalu.
3. **Memupuk patriotisme** – Menghargai warisan negara supaya terus kekal.
4. **Mengukuhkan perpaduan** – Sumber kesedaran dalam mengekalkan adat resam dan tradisi.
5. **Membangunkan negara dan bangsa** – Kita dapat mencontohi kejayaan bangsa dan negara.
6. **Mengaplikasikan Kemahiran Pemikiran Sejarah** – Mentafsir peristiwa sejarah secara kritis dan analitis.

BAB 2 Zaman Air Batu

2.1 Pembentukan Fizikal Bumi

1. **650 juta** tahun dahulu, bumi tiada hidupan.
2. **390 juta** tahun dahulu, air laut masih tawar dan wujud ikan dan amfibia.
3. **195 juta** tahun dahulu, wujud Zaman Jurasik dan hidupan utama ialah dinosaur.
4. **94 juta** tahun dahulu, dinosaur pupus dan rupa bentuk benua mula kelihatan.
5. **18,000** tahun dahulu, paras air laut meningkat. Anjing, kucing, badak sumbu, dan kuda telah wujud.

2.2 Garis Masa Zaman Air Batu

1. Zaman Air Batu terbahagi kepada Zaman Miosen, Zaman Pliosen, Zaman Pleistosen, dan Zaman Holosen.
2. Menurut ahli paleontologi, hidupan di bumi bermula semenjak **545 juta** tahun dahulu.
3. Kepelbagaian spesies binatang berkait rapat dengan perubahan iklim dan peringkat zaman yang dilaluinya.

2.3 Tahap Zaman Air Batu

1. **Zaman Miosen** berlaku 23 juta – 5 juta tahun dahulu. Gunung-ganang yang wujud pada hari ini telah terbentuk secara fizikal. Wujud mamalia, hidupan di laut, dan di air. Suhu dunia panas dan kering.
2. **Zaman Pliosen** berlaku 5.3 juta – 2.6 juta tahun dahulu. Penyejukan dan pengeringan alam sekitar global pada masa itu menyumbang kepada penyebaran padang rumput dan savana. Terbentuk jambatan darat Panama antara Amerika Utara dan Amerika Selatan yang mendorong penghijrahan tumbuhan dan haiwan ke habitat baharu. Terbentuk dataran tinggi Colorado, Amerika Syarikat yang dikenali sebagai Grand Canyon.
3. **Zaman Pleistosen** berlaku 2.5 juta – 10,000 tahun dahulu. Glasier berlaku sebanyak 11 kali. Manusia mengetahui cara membuat api. Kebanyakan binatang ketika itu masih kekal hingga kini. Sekitar 50,000 tahun dahulu, manusia telah sampai ke Australia melalui jalan darat dari Asia Tenggara (Pentas Sunda).
4. **Zaman Holosen** bermula 10,000 tahun dahulu hingga kini. Berlaku kemajuan dalam pendidikan, pentadbiran, keagamaan, dan undang-undang.

2.4 Ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir

1. **Aras laut** – Permukaan air laut membeku. Paras air laut rendah.
2. **Ciri fizikal bumi** – Permukaan air laut membeku. Menyebabkan sebahagian besar bumi dilitupi salji.
3. **Binatang** – Binatang seperti mamot berbulu, badak, kuda, dan singa tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk.

4. **Tumbuhan** – Tumbuhan utama ialah rumput dan tumbuhan renek yang menjalar.
5. **Suhu** – Suhu dunia terlalu sejuk. Dunia dilitupi salji terutama di kawasan kutub dan Benua Eropah.
6. **Kehidupan manusia** – Terdapat manusia yang tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk.

2.5 Perubahan Zaman Air Batu Akhir

1. **Glasier** telah mengubah bentuk fizikal bumi. Air batu yang cair dari tanah tinggi dan gunung akan membawa batu dan tanah semasa menurun tanah tinggi. Lebih air yang dibawa akan melimpahi ke kawasan laut. Kesannya, berlaku **perubahan paras air laut** dengan kedalaman 100 meter.
2. Kecaikan air batu membentuk **tasik air tawar** seperti Tasik Dayang Bunting di Malaysia dan Great Lakes di Kanada.
3. **Kepupusan binatang** yang hidup pada Zaman Pleistosen seperti mamot, sloth, dan harimau bertaring.
4. Manusia perlu menyesuaikan aktiviti harian dengan perubahan iklim. Mereka **berhijrah** dari Benua Afrika ke Benua Asia dan Benua Eropah.
5. Iklim bumi berubah daripada terlalu sejuk kepada **sederhana sejuk**. Kegiatan radiasi bumi yang berlaku daripada sinaran matahari menjadi penyebab utama **peningkatan suhu bumi**.
6. Kesan perubahan Zaman Air Batu Akhir di Asia Tenggara ialah **kenaikan paras air laut** di Pentas Sunda dan **pergerakan manusia** di sekitarnya.

BAB 3 Zaman Prasejarah

3.1 Maksud Zaman Prasejarah

1. Zaman Prasejarah ialah zaman **manusia belum mengetahui dan mengenal tulisan**.
2. Tempoh masa Zaman Prasejarah:

Zaman Paleolitik	2.5 juta – 8,000 SM
Zaman Mesolitik	12,000 – 4,000 SM
Zaman Neolitik	10,000 – 2,000 SM
Zaman Logam	3,500 SM – 500 M

3.2 Lokasi Zaman Prasejarah di Asia Tenggara

1. **Ban Chiang, Thailand** merupakan tapak Zaman Neolitik dan Zaman Logam. Manusia Prasejarah menjalankan kegiatan menternak binatang, pertanian, pembuatan logam, tekstil dan tembikar.
2. **Lenggong, Malaysia** membuktikan kehidupan manusia merentas Zaman Paleolitik, Hoabinhian, dan Neolitik.
3. **Gua Liang Bua, Pulau Flores di Indonesia** membuktikan kehidupan manusia Zaman Paleolitik hingga Zaman Logam. Penemuan fosil dinamakan *Flores Man* (*Homo Floresiensis*).
4. **Gua Padah-Lin** membuktikan kehidupan manusia Zaman Prasejarah di Myanmar.
5. **Sa Hyun, Vietnam** menjalankan aktiviti pembuatan tembikar.
6. **Gua Tabon, Filipina** menemui rangka manusia berusia antara 22,000 – 24,000 SM.

3.3 Kesenambungan Sumbangan Zaman Prasejarah kepada Kemajuan Kehidupan Manusia

1. **Aktiviti pertanian**
 - (a) Kegiatan pertanian mula dijalankan pada Zaman Neolitik.
 - (b) Tanaman yang ditanam ialah padi, gandum, dan barli.

2. Memburu binatang

- (a) Pada Zaman Prasejarah, manusia memburu binatang menggunakan senjata yang diperbuat daripada batu, kayu, tulang, gangsa, dan besi.

- (b) Manusia masa kini menggunakan sumpit, tombak, anak panah dan senapang.

3. Menternak binatang

- (a) Manusia menternak binatang sejak Zaman Neolitik untuk membolehkan mereka mendapat sumber makanan berterusan.
- (b) Kini, penternakan dijalankan secara besar-besaran untuk menampung keperluan daging dan tenusu.

4. Peralatan

- (a) Manusia Zaman Batu menggunakan peralatan daripada batu, kayu, dan tulang dalam kehidupan mereka.
- (b) Peralatan gangsa dan besi dicipta apabila mereka mengetahui tentang campuran logam, acuan, dan suhu pembakaran.

5. Tembikar

- (a) Manusia Prasejarah menghasilkan tembikar untuk dijadikan bekas makanan, peralatan memasak, dan upacara ritual.
- (b) Pembuatan tembikar masih kekal hingga kini. Contohnya, industri labu sayong di Kuala Kangsar, Perak.

6. Monumen dan seni bina

- (a) Manusia Zaman Neolitik membina monumen untuk pelbagai tujuan.
- (b) Sebahagian binaan tersebut masih kekal sebagai warisan sejarah untuk diwarisi oleh generasi akan datang.

7. Ideofak

- (a) Manusia Zaman Prasejarah mengebumikan mayat dengan pelbagai peralatan dan bahan makanan.
- (b) Manusia masa kini masih mengamalkan penghormatan terhadap mayat mengikut kepercayaan dan agama masing-masing.

BAB 4 Mengenal Tamadun

4.1 Maksud Tamadun

1. Tamadun bermaksud **pencapaian tertinggi** masyarakat dalam pelbagai bidang seperti kegiatan pertanian, perdagangan, sistem pemerintahan, pembentukan bandar, dan teknologi yang didorong oleh daya kreatif dan inovasi.

4.2 Konsep Tamadun

1. Sudut pandangan Islam

- (a) Dibina atas kerangka Islam sebagai *al-Din* (cara hidup). Merangkumi pembangunan lahiriah dan rohaniah.

2. Sudut pandangan Barat

- (a) Diukur melalui pencapaian ilmu dan teknologi, sistem ekonomi, struktur politik, kemasyarakatan, dan petempatan di bandar.

4.3 Ciri-ciri Tamadun Awal Dunia

1. Pertanian dan perdagangan

- (a) Perkembangan aktiviti pertanian dibuktikan melalui pembinaan saluran, pengenalan kincir air, penciptaan pelbagai peralatan, dan pembinaan teres di tanah tinggi.
- (b) Lebihan daripada hasil pertanian telah mewujudkan kegiatan perdagangan.

2. Sistem pemerintahan

- (a) Kerajaan dibentuk untuk menguruskan pemerintahan di negara-kota kesan pembentukan bandar.
- (b) Pada peringkat awal, pendeta mengetuai pemerintahan kemudian diganti oleh raja.

3. Pembentukan bandar

- (a) Perkembangan dalam bidang pertanian menyebabkan manusia mula membina petempatan kekal.
- (b) Petempatan kekal bermula dengan kampung. Apabila penduduk bertambah, kampung disatukan membentuk bandar.

4. Pengkhususan pekerjaan

- (a) Kesan perkembangan pesat bandar telah meningkatkan jumlah penduduk, mewujudkan pengkhususan pekerjaan dan menawarkan banyak peluang pekerjaan.

5. Teknologi

- (a) Tamadun Mesopotamia terkenal dengan Taman Tergantung Babylon, tamadun Mesir Purba dengan piramid dan sfinks, tamadun Indus dengan negara-kota Mohenjo-Daro dan tamadun Huang He dengan hasil cipta sutera.

6. Organisasi sosial

- (a) Kemunculan golongan pekerja dalam tamadun Mesir Purba telah membentuk kelas sosial berasaskan jenis pekerjaan, kekayaan, dan pengaruh.

7. Agama dan kepercayaan

- (a) Mereka menyembah tuhan bulan, matahari, ibu, dan sungai.
- (b) Institusi agama telah diwujudkan untuk menguruskan upacara ritual seperti korban binatang atau memberi makanan kepada kuasa roh.

8. Tulisan dan penyimpanan rekod

- (a) Pengenalan tulisan membezakan kehidupan Zaman Prasejarah dan sejarah.
- (b) Manusia mencipta tulisan menggunakan simbol abstrak untuk melahirkan pelbagai idea. Tulisan pertama menggunakan simbol gambar atau piktograf.

9. Kesenian dan kesusasteraan

- (a) Artisan menggunakan gaya dan teknik tertentu untuk menggambarkan budaya masing-masing.
- (b) Mereka menghasilkan patung dan lukisan yang menggambarkan tuhan, dewa, pahlawan, dan pemerintah.

Mengenali Sejarah

1.1 Pengertian Sejarah

Buku Teks ms. 4

1. Lengkapkan ayat dalam petikan berikut.

TP 2

SP
1.1.1

buku	ilmu	kajian	kehidupan
masyarakat	menyelidiki	peristiwa	masa lampau

- (a) Sejarah merupakan disiplin ilmu tentang peristiwa masa lampau.
- (b) Sejarah ialah peristiwa yang berlaku pada masa lalu dalam kehidupan sesebuah masyarakat atau negara.
- (c) Sejarawan merupakan ahli sejarah yang menyelidiki rekod-rekod lalu dan memuatkan dapatan kajian mereka seperti dalam bentuk buku, monograf atau makalah.

2. Gariskan jawapan yang betul.

TP 2

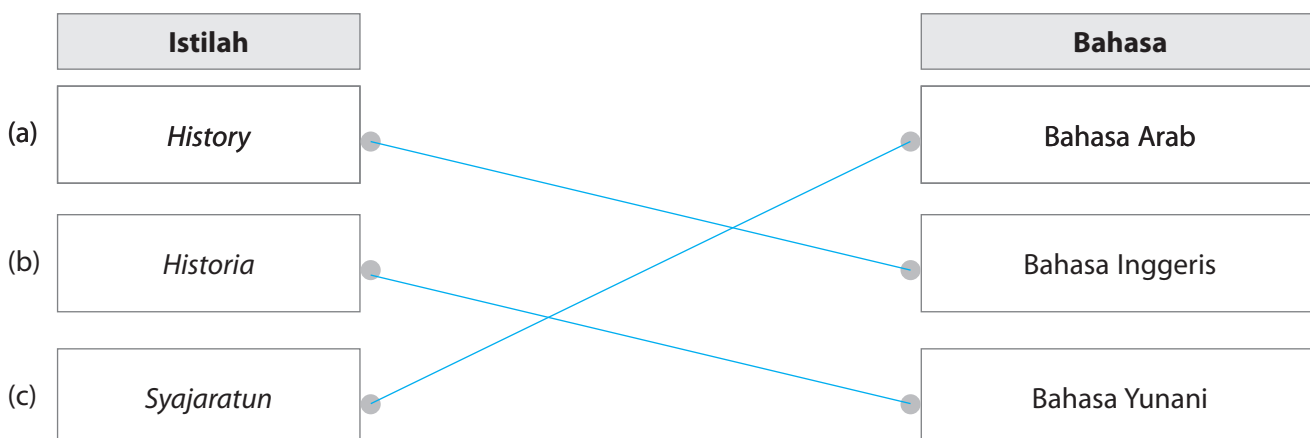
SP
1.1.1

- (a) Dalam bahasa Melayu, istilah sejarah berasal daripada perkataan Arab, (syajaratun : halimatusun) yang bermaksud (buah : pokok). Sejarah juga dikaitkan dengan salasilah, riwayat, (keturunan : kehidupan) dan asal usul.
- (b) Menurut (*Sejarah Melayu* : Kamus Dewan), sejarah bermaksud asal usul (keturunan), salasilah. Sejarah ialah peristiwa yang benar-benar berlaku pada waktu yang lampau, kisah, (riwayat : dongeng) dan tambo. Sejarah merupakan kajian atau (pemerhatian : pengetahuan) tentang peristiwa-peristiwa yang telah lalu.
- (c) Dalam bahasa (Portugis : Inggeris), sejarah ialah *history* bermaksud cerita (seseorang : masyarakat). Perkataan ini berasal daripada bahasa Yunani, (*historia* : histeria) yang bererti penyelidikan.

3. Padankan istilah berikut dengan bahasa yang betul.

TP 1

SP
1.1.1

1.2 Pengertian Sejarah Mengikut Pandangan Sejarawan

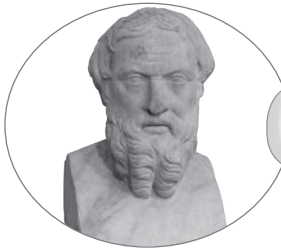
Buku Teks ms. 5

4. Lengkapkan pengertian sejarah dan namakan sejarawan berikut.

TP 3

SP
1.1.2

(a)

Herodotus

Sejarah merupakan _____ **penceritaan** _____ tentang _____ **tindakan** _____ manusia yang penting dan mengagumkan serta sebab berlakunya sesuatu peristiwa.

(b)

Khoo Kay Kim

Sejarah mendorong kita lebih _____ **memahami** _____ apa-apa yang berlaku pada masa kini, di samping menjamin _____ **kesilapan** _____ yang sama tidak berulang.

(c)

Ibn Khaldun

Sejarah membicarakan tentang masyarakat manusia, _____ **peradaban** _____ dunia dan _____ **perubahan** _____ yang berlaku pada sifat-sifat masyarakat itu.

(d)

Muhd Yusof
Ibrahim

Sejarah merupakan _____ **catatan** _____ atau rekod tentang sesuatu _____ **peristiwa** _____ yang berlaku pada suatu masa yang lalu.

(e)

E.H. Carr

Sejarah merupakan _____ **tindak balas** _____ pembaca terhadap penulisan sejarah, iaitu fakta-fakta yang ditulis oleh _____ **sejarawan** _____.

1.3 Masa Silam dan Ruang dalam Sejarah

5. Nyatakan maksud konsep masa berikut.

TP 2

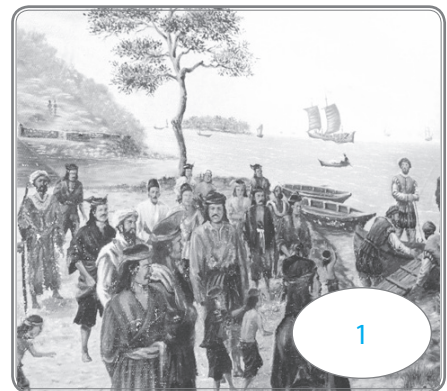
SP
1.1.3

Konsep masa	Maksud
(a) Dekad	Jangka masa sepuluh tahun.
(b) Abad	Jangka waktu seratus tahun.
(c) Alaf	Tempoh masa seribu tahun.
(d) Kronologi	Rentetan peristiwa yang berlaku mengikut urutan masa.
(e) Zaman Masihi	Bermula dengan kelahiran Nabi Isa AS.

6. Susun peristiwa sejarah berikut ① – ⑥ mengikut kronologi masa yang betul.

TP 3

SP
1.1.3

1.4 Sumber Sejarah

Buku Teks ms. 8

7. Lengkapkan rajah di bawah.

SP
1.1.4

TP 3

i-Think Peta Dakap

Ciri-ciri sumber sejarah

TUTORIAL

Sumber Sejarah

(a) Sumber primer

- Belum diolah atau diterbitkan.
- Bersifat asli dan belum ditafsir.
- Contoh fosil, artifak, batu bersurat, diari dan manuskrip.

(b) Sumber sekunder

- Bahan yang telah diolah dan diterbitkan.
- Bahan tersebar kepada umum.
- Contoh buku, akhbar, majalah, jurnal, ensiklopedia dan risalah.

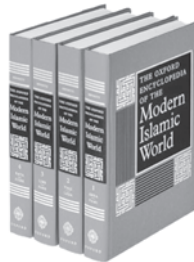
8. Nyatakan sama ada sumber berikut sumber primer atau sumber sekunder.

SP
1.1.4

TP 3

(a) Sumber primer

(b) Sumber sekunder

(c) Sumber sekunder

(d) Sumber sekunder

(e) Sumber primer

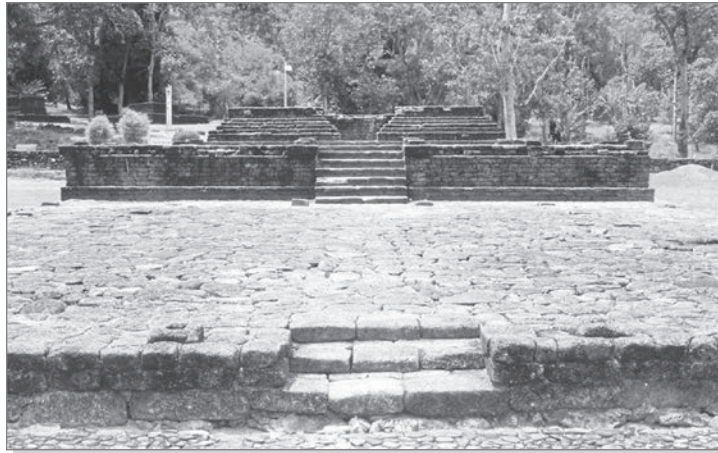

(f) Sumber primer

9. Gambar berikut menunjukkan Candi Lembah Bujang.

SP
1.1.4

TP 4

KBAT EKSTRA

Pendidikan Sivik 1

	Soalan	Jawapan
(a)	Apakah jenis sumber sejarah tersebut?	Sumber primer bukan artifak.
(b)	Apakah maklumat yang boleh didapati daripada penemuan candi tersebut?	Kewujudan pengaruh Hindu dan Buddha serta hubungan perdagangan antara India dengan Kedah.
(c)	Pada pendapat anda, apakah kepentingan sumber sejarah kepada sejarawan?	Menentukan kebenaran dan kesahihan sesuatu fakta sejarah.
(d)	Apakah kesan jika tapak warisan sejarah negara dimusnahkan?	Sejarawan tidak dapat melakukan penyelidikan dan peristiwa sejarah tidak dapat dibuktikan.

KBAT
MenganalisisKBAT
MenilaiKBAT
Menilai

TP 5

AKTIVITI PAK-21

▶ Lawatan ke Galeri

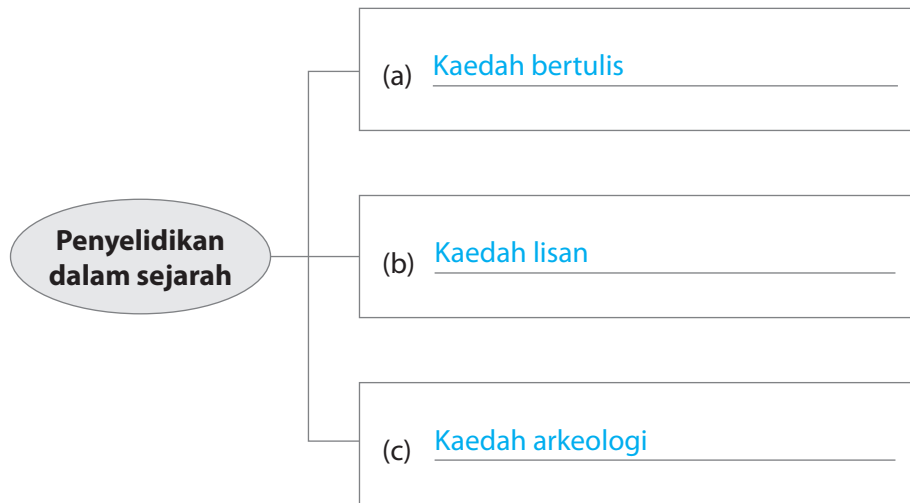
- Bahagikan kelas kepada beberapa kumpulan kecil.
- Setiap kumpulan akan memilih salah satu muzium yang terdapat di Malaysia seperti:
 - Muzium Diraja
 - Muzium Rakyat
 - Muzium Negara
 - Muzium Negeri
 - Muzium Arkeologi Lenggong
- Ahli kumpulan akan membuat kajian dengan mengadakan lawatan atau mendapatkan maklumat daripada internet tentang sumber sejarah primer dan sekunder yang terdapat di muzium tersebut.
- Hasil dapatan dipersembahkan dengan gambar foto dan penerangan yang menarik.
- Kemudian, hasil kerja setiap kumpulan akan ditampal di dinding untuk dilihat oleh ahli kumpulan lain.
- Ahli kumpulan akan bergerak untuk melihat, menganalisis, dan memberi komen hasil kerja kumpulan lain.

1.5 Penyelidikan dalam Sejarah

Buku Teks ms. 10 – 15

10. Nyatakan kaedah yang digunakan oleh sejarawan semasa melakukan penyelidikan dalam sejarah. **TP 1**

SP
1.1.5

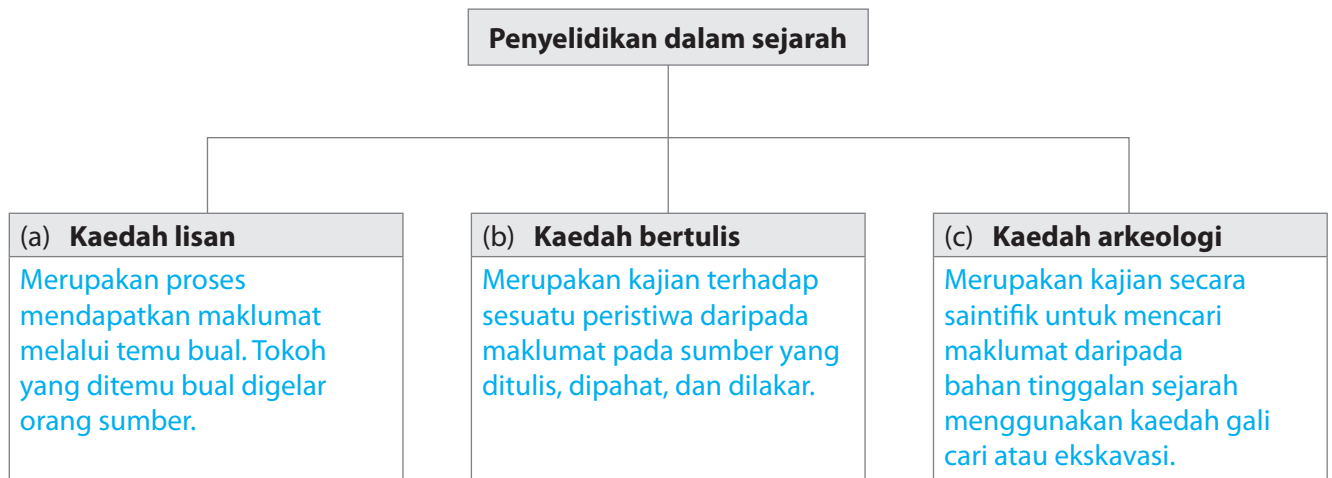
CETUS IDEA

11. Jelaskan kaedah penyelidikan dalam sejarah berikut. **i-Think Peta Pokok**

SP
1.1.5

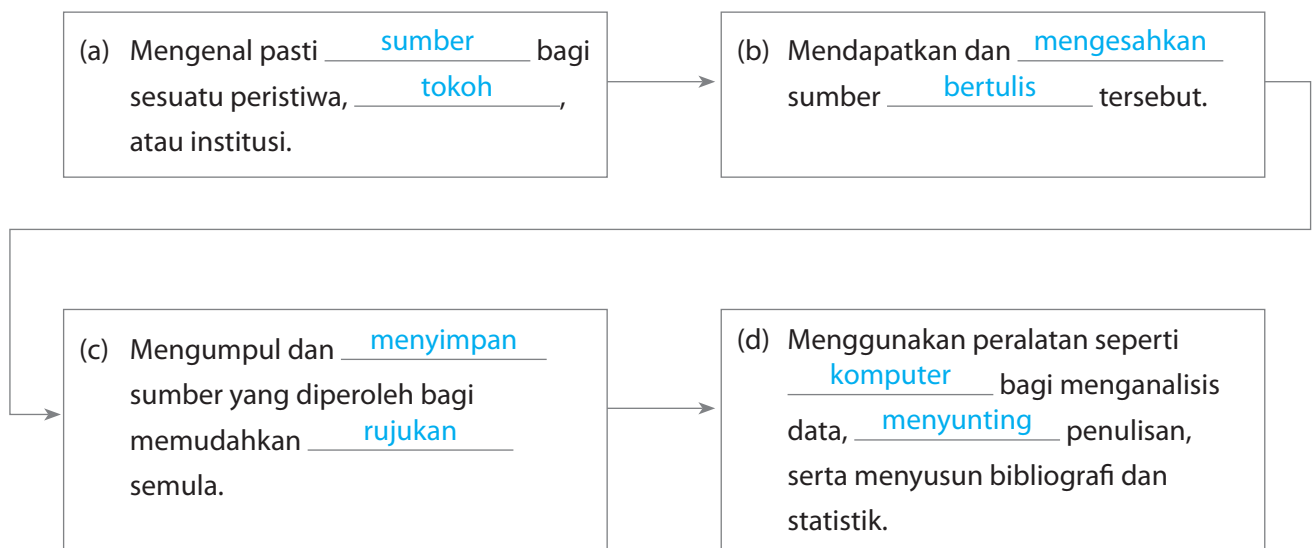
MAHIR UASA TP 3

12. Lengkapkan peta alir berikut tentang proses kaedah bertulis. **i-Think Peta Alir**

SP
1.1.5

TP 4

13. Kenal pasti kaedah penyelidikan sejarah yang sesuai bagi tujuan berikut.

TP 4

SP
1.1.5

	Maklumat	Kaedah penyelidikan sejarah
(a)	Dr. Ahmad Ziqri ingin mengetahui kehidupan orang Asli di Jerantut, Pahang.	Kaedah lisan
(b)	Ahli arkeologi menjalankan kajian di perairan Pulau Bidong untuk mengetahui kes kapal karam purba.	Kaedah arkeologi bawah air
(c)	Profesor Syed Badrul menjalankan kajian tentang masyarakat Zaman Prasejarah di Kota Tampan, Perak.	Kaedah arkeologi
(d)	Priya dan Haris ditugaskan menyiapkan kajian tentang legenda Mahsuri di Langkawi.	Kaedah lisan dan kaedah bertulis
(e)	Rahimah dan Mei Ling hendak menyiapkan tugas tentang Undang-undang Tubuh Kerajaan Johor.	Kaedah bertulis

14. Rujuk petikan akhbar berikut. Kemudian, jawab soalan berikutnya.

TP 4

SP
1.1.5

KBAT
Menganalisis

SEJARAH
...pengkaji
arkeologi
dari USM
menemui
pelbagai
batuan
di Bukit
Bunuh.

Lenggong tumpuan dunia

LENGONG: Daerah ini bakal 'populer' dalam tempoh terdekat termasuk menjadi tumpuan pengkaji arkeologi serata dunia selain tarikan pelancongan selepas diiktiraf Tapak Warisan Dunia pada 30 Jun lalu.

Ahli Parlimen Lenggong, Datuk Shamsul Anuar Nasarah berkata, beliau yakin pengkaji dan ahli akademik seluruh dunia akan datang melakukan kajian berterusan, manakala pelancong pula semakin berminat meneroka kawasan itu.

Menurutnya, kehadiran mereka juga dijangka melonjakkan pembangunan di sekitar kawasan itu dan Perak kerana bakal menjadi lokasi tumpuan dunia.

Pada 30 Jun lalu, Pertubuhan Pendidikan, Saintifik dan Kebudayaan Bangsa-Bangsa Bersatu (Unesco) mengiktiraf Lenggong sebagai Tapak Warisan Dunia yang diumumkan di St Petersburg, Rusia.

Kompleks Kebudayaan Paleolitik pertama di dunia itu ditemui sekumpulan penyelidik Universiti Sains Malaysia (USM) di Bukit Bunuh, Kota Tampan di sini, dan diiktiraf sebagai Tapak Warisan Arkeologi Dunia sebagai satu-satunya tapak penempatan masyarakat Paleolitik dunia.

Sumber: *Harian Metro*, 12 Julai 2012

	Soalan	Jawapan
(a)	Namakan sumber sejarah yang ditemui.	Sumber primer
(b)	Apakah kaedah penyelidikan sejarah yang digunakan?	Kaedah arkeologi
(c)	Mengapakah kaedah tersebut dipilih?	Melibatkan kaedah gali cari atau ekskavasi terhadap bahan tinggalan sejarah seperti fosil.
(d)	Cadangkan cara untuk menjaga tapak warisan sejarah negara.	Mewartakannya sebagai lokasi bersejarah, membaik pulih tanpa menjejaskan keasliannya, dan mengenakan denda berat kepada mereka yang merosakkan tapak warisan sejarah negara.

1.6 Tafsiran dalam Sejarah

15. Jawab soalan di bawah dengan tepat dan ringkas.

TP 5

SP

1.1.6 (a) Mengapakah sesuatu peristiwa sejarah perlu dibuat tafsiran yang betul?

Menjadikan peristiwa sejarah bermakna dan memperoleh kebenaran.

(b) Tafsiran tentang sesuatu peristiwa sejarah yang sama mungkin berbeza antara sejarawan. Mengapakah perkara ini berlaku?

KBAT
Menganalisis

MAHIR UASA

Perbezaan tafsiran wujud disebabkan pemilihan sumber yang pelbagai, perbezaan pandangan, perbezaan ideologi, dan tujuan penulisan.

(c) Berdasarkan peristiwa sejarah berikut, nyatakan perbezaan tafsiran antara sejarawan Barat dan sejarawan tempatan.

KBAT
Menganalisis

Peristiwa sejarah	Tafsiran sejarawan Barat	Tafsiran sejarawan tempatan
Perjuangan Tok Janggut di Pasir Puteh, Kelantan	Pemberontak kerana menentang British.	Pejuang kerana mempertahankan hak dan maruah bangsa.

(d) Tafsiran sejarah yang tidak tepat dikatakan sebagai tafsiran yang berat sebelah. Bagaimanakah sejarawan dapat membuat tafsiran sejarah yang betul dan tepat?

KBAT
Mencipta

Sejarawan hendaklah menjalankan kajian secara menyeluruh. Sejarawan hendaklah jujur dan bertanggungjawab dalam membuat penyelidikan agar masyarakat mendapat gambaran yang jelas dan tepat.

(e) Apakah kesan jika sejarawan tidak membuat tafsiran sejarah dengan betul dan tepat?

KBAT
Menilai

Masyarakat akan mempercayai maklumat yang salah dan menjejaskan hubungan antara kaum atau sesebuah negara dengan negara lain.

1.7 Kepentingan Mempelajari Sejarah

16. Berdasarkan gambar berikut, nyatakan kepentingan mempelajari sejarah.

TP 3

SP
1.1.7

(a) Mengukuhkan perpaduan

(d) Mengambil iktibar

(b) Mengenal asal usul

(e) Memupuk semangat patriotik

(c) Membangunkan negara dan bangsa

(f) Mengaplikasikan Kemahiran Pemikiran Sejarah

17. Isikan tempat kosong di bawah.

TP 3

SP
1.1.7

harmoni	kesedaran	pengajaran	asal usul
kesilapan	kritis dan analitis	kegemilangan	berbangga
patriotisme	peristiwa sejarah	adat istiadat	memajukan

- (a) Sejarah membawa pengajaran dan iktibar agar tidak mengulangi kesilapan yang sama.
- (b) Kita dapat mengenal asal usul keluarga dan tanah air serta memahami adat istiadat, tradisi dan budaya bangsa.
- (c) Sejarah menjadi sumber kesedaran kepada generasi masa kini dalam meneruskan hubungan harmoni antara kaum di negara kita.
- (d) Sejarah memupuk semangat patriotisme dan berbangga menjadi warganegara Malaysia.
- (e) Kita dapat mengekalkan kegemilangan negara dan berusaha memajukan negara.
- (f) Sejarah mampu meningkatkan pemikiran kritis dan analitis serta mendorong seseorang memahami peristiwa sejarah secara empati.

- 18.** Pandemik COVID-19 telah merebak di Malaysia pada 25 Januari 2020. Kerajaan Malaysia telah memutuskan untuk melaksanakan perintah berkurang separa negara yang dikenali sebagai Perintah Kawalan Pergerakan untuk mengekang pertambahan kes positif dalam negara.

KBAT
Mengaplikasi

Hasilkan satu laporan yang mengandungi maklumat berikut.

- Nama peristiwa
- Tarikh peristiwa
- Kesan kepada masyarakat dan negara
- Iktibar peristiwa tersebut kepada diri

TP 5

INFO

COVID-19 di
Malaysia

#DudukdiRumah

Bersama kita mencegah jangkitan virus **#COVID-19**
SIMPTOM

Demam

Batuk

Sesak nafas

Dapatkan rawatan segera jika anda mempunyai simptom tersebut.
Kekal duduk di rumah jika tiada keperluan untuk keluar.

- 19.** Pilih peristiwa bersejarah di Malaysia. Kemudian, tulis satu laporan yang mengandungi maklumat berikut.

SP
1.1.7

TP 6

KBAT
Mengaplikasi

Nama
peristiwa

Lokasi
peristiwa

Kesan kepada
negara

Tokoh
terlibat

Tarikh
peristiwa

Iktibar kepada
diri

1. Tandakan (✓) pada pernyataan yang betul dan (x) pada yang salah.

- (a) Dalam bahasa Inggeris, sejarah ialah *historia* yang bererti kajian tentang peristiwa masa lalu. ☐
- (b) Menurut Khoo Kay Kim, sejarah merujuk kepada apa-apa yang pernah atau sudah berlaku. ☒
- (c) Masa silam dikaji berdasarkan urutan masa yang dinamakan kronologi. ☒
- (d) Sumber primer ialah sumber yang bersifat asli, belum diolah dan belum ditafsir. ☒
- (e) Ensiklopedia merupakan peralatan ciptaan manusia yang digunakan untuk perburuan, pertanian dan perdagangan. ☐
- (f) Sejarah mengajar kita menghargai warisan negara untuk dihayati oleh generasi akan datang. ☒

2. Berdasarkan huraian berikut, nyatakan kaedah penyelidikan sejarah yang betul.

- (a) Kajian terhadap sesuatu peristiwa daripada maklumat pada sumber yang dipahat atau ditulis.

Kaedah bertulis

- (b) Kaedah yang digunakan secara saintifik untuk mencari maklumat daripada bahan tinggalan sejarah.

Kaedah arkeologi

- (c) Proses mendapatkan maklumat melalui temu bual dengan orang sumber.

Kaedah lisan

- (d) Kajian saintifik tentang sejarah peninggalan manusia yang terdampar di dasar laut, sungai atau tasik.

Kaedah arkeologi bawah air

KUIZ
GAMIFIKASI

Bab 1

Zaman Air Batu

2.1 Dunia Kita

Buku Teks ms. 26 – 29

1. Tandakan (✓) bagi jawapan yang betul dan (X) bagi jawapan yang salah.

TP 1

SP
2.1.1

- (a) Bumi telah melalui pelbagai perubahan yang memberikan kesan terhadap rupa bentuk fizikal, iklim, cuaca, hidupan dan kedalaman lautan. ✓
- (b) Kemajuan ilmu sejarah dan biologi membantu manusia untuk mengetahui sejarah yang berlaku kepada bumi sejak jutaan tahun dahulu. X
- (c) Pengetahuan dalam bidang paleontologi, kimia, arkeologi, geologi dan fizik membantu saintis membuat penyelidikan tentang perubahan yang berlaku kepada bumi. ✓
- (d) Arkeologi merujuk kepada bidang ilmu yang mengkaji pembentukan fizikal bumi. X
- (e) Ahli sains menjangkakan bahawa usia bumi melebihi 4.6 bilion tahun. ✓

2. Namakan haiwan Zaman Air Batu berikut dengan betul.

TP 1

SP
2.1.1

*Bison
occidentalis*

*Harimau bertaring
panjang*

*Woolly
mammoth*

Sloth

TUTORIAL

Dunia Kita

(a) *Woolly mammoth*

(c) *Bison occidentalis*

(b) *Sloth*

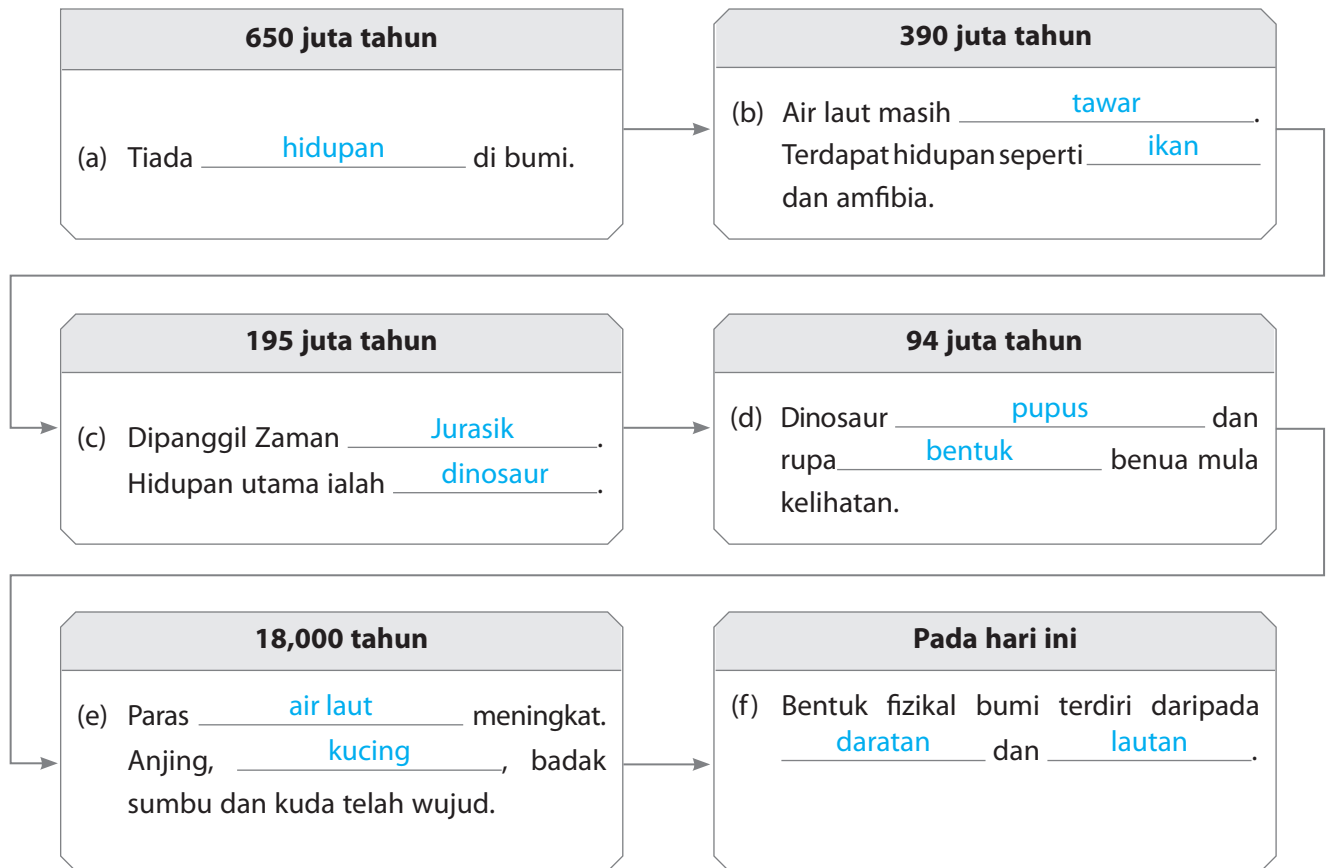

(d) *Harimau bertaring panjang*

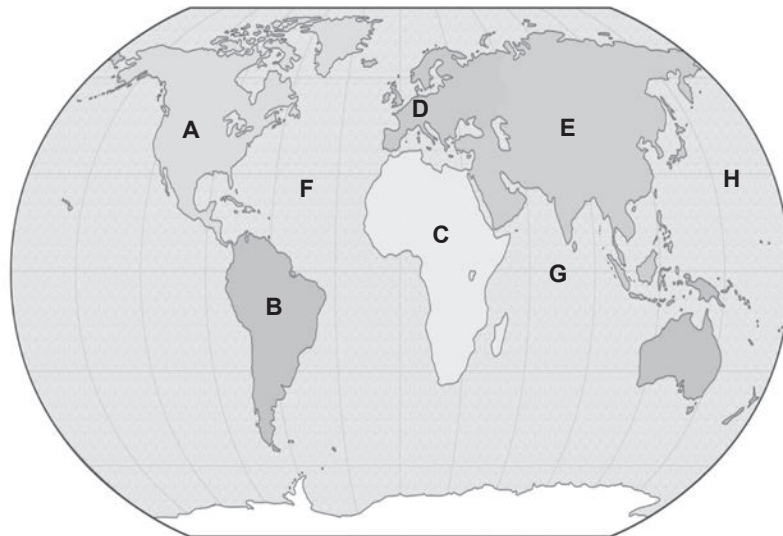
3. Lengkapkan rajah berikut tentang pembentukan fizikal bumi. **i-Think** Peta Alir

SP
2.1.1

4. Lengkapkan peta berikut yang menunjukkan kawasan benua dan lautan.

SP
2.1.1

A	Benua Amerika Utara
B	Benua Amerika Selatan
C	Benua Afrika
D	Benua Eropah

E	Benua Asia
F	Lautan Atlantik
G	Lautan Hindi
H	Lautan Pasifik Utara

2.2 Zaman Air Batu

Buku Teks ms. 30 – 31

5. Lengkapkan petikan berikut tentang Zaman Air Batu.

TP 2

SP
2.1.2

membeku	pergunungan	suhu bumi	tahap kedua
suhu panas	lapisan ais	pengglasieran	Kutub Selatan

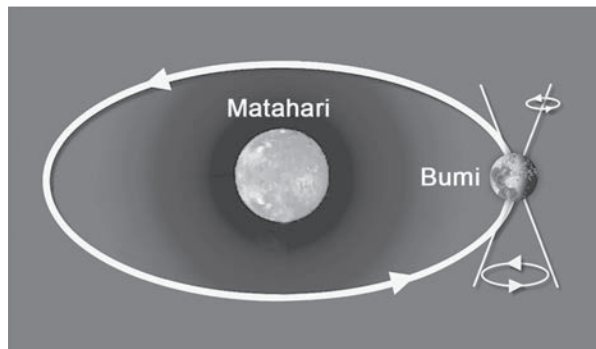
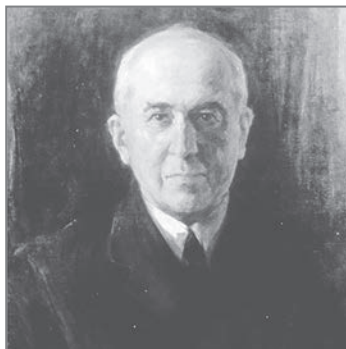
Zaman Air Batu merupakan garis masa geologi yang menunjukkan (a) suhu bumi menurun pada tahap (b) membeku dalam jangka masa yang lama. Air batu tebal yang dikenali sebagai (c) lapisan ais menutupi Kutub Utara dan (d) Kutub Selatan. Lapisan ais ini menyebabkan kawasan air batu menjadi luas di kawasan kutub dan (e) pergunungan.

Pada akhir Zaman Air Batu, bumi mengalami proses (f) pengglasieran (kecairan air batu). Terdapat tiga tahap berlakunya glasier, iaitu tahap pertama (900 – 600 juta tahun dahulu), (g) tahap kedua (250 – 80,000 juta tahun dahulu) dan tahap ketiga (10,000 tahun dahulu). Zaman Air Batu berakhir apabila iklim dunia berubah kepada (h) suhu panas.

6. Gambar berikut berkaitan dengan Teori Milankovitch.

TP 2

SP
2.1.2

Soalan	Jawapan
(a) Namakan tokoh tersebut.	Milutin Milankovitch
(b) Jelaskan kesan pusingan bumi mengelilingi matahari.	Menyebabkan berlakunya pelbagai perkembangan dan perubahan pada Zaman Air Batu.
(c) Bagaimanakah berlakunya kecairan air batu?	Apabila bumi menghampiri matahari, suhu bumi menjadi panas dan menyebabkan berlakunya kecairan air batu.

7. Lengkapkan ayat berikut tentang tahap Zaman Air Batu.

SP
2.1.2

(a) Zaman Miosen

- Berlaku 23 juta – 5 juta tahun dahulu.
- Gunung-ganang terbentuk secara fizikal.
- Wujud mamalia serta hidupan di laut dan di air.
- Suhu dunia panas dan kering.

(b) Zaman Pliosen

- Berlaku 5.3 juta – 2.6 juta tahun dahulu.
- Berlaku penyejukan global Zaman Miosen yang lebih panas.
- Penyejukan dan pengeringan alam sekitar global pada masa itu menyumbang kepada penyebaran padang rumput dan savana.
- Terbentuk jambatan darat Panama antara Amerika Utara dan Amerika Selatan yang mendorong penghijrahan tumbuhan dan haiwan ke habitat baharu.
- Terbentuk dataran tinggi di Colorado, Amerika Syarikat yang dikenali sebagai Grand Canyon.

(c) Zaman Pleistosen

- Berlaku 2.5 juta – 10,000 tahun dahulu.
- Berlaku glasier utama sebanyak 11 kali.
- Manusia telah mengetahui cara membuat api.
- Kebanyakan binatang ketika itu masih kekal hingga kini.
- Manusia telah sampai ke Australia melalui jalan darat dari Asia Tenggara (Pentas Sunda) sekitar 50,000 tahun dahulu.

(d) Zaman Holosen

- Berlaku 10,000 tahun dahulu hingga kini.
- Menunjukkan kemajuan dalam kehidupan manusia.
- Manusia mengetahui cara mendapatkan makanan melalui kegiatan pertanian.
- Roda dan tulisan kunieform dicipta kira-kira 5,500 tahun dahulu.
- Perkembangan tamadun manusia dalam bidang pendidikan, pentadbiran, keagamaan dan undang-undang.

2.3 Garis Masa Zaman Air Batu

Buku Teks ms. 32 – 33

8. Nyatakan tahap Zaman Air Batu.

TP 1

SP
2.1.3

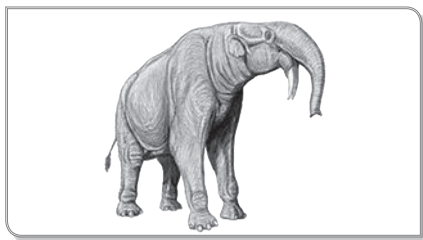
(a)	Zaman <u>Miosen</u>	23 – 5 juta
(b)	Zaman <u>Pliosen</u>	5 – 2 juta
(c)	Zaman <u>Pleistosen</u>	2.5 – 10,000
(d)	Zaman <u>Holosen</u>	10,000 – Kini

9. Namakan hidupan berikut dengan betul.

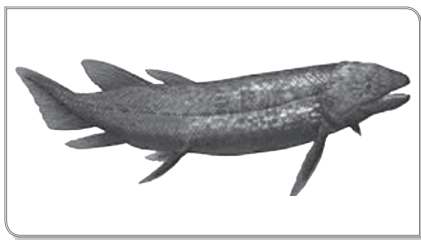
TP 2

SP
2.1.3

<i>Stegosaurus</i>	<i>Trilobite</i>	<i>Coiled Cephalopod</i>	<i>Diatryma</i>
<i>Deinotherium</i>	<i>Dipterus</i>	<i>Eurypterids</i>	<i>Hyracotherium</i>

(a) *Deinotherium*

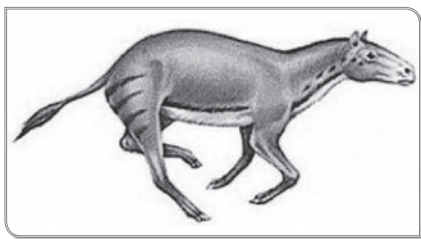
(b) *Dipterus*

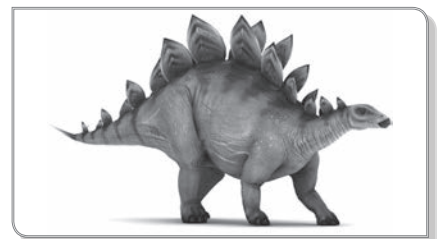
(c) *Trilobite*

(d) *Eurypterids*

(e) *Hyracotherium*

(f) *Stegosaurus*

(g) *Diatryma*

(h) *Coiled Cephalopod*

CETUS IDEA

2.4 Ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir

10. Jelaskan ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir berdasarkan aspek berikut.

TP 3

SP
2.1.4

(a)

Suhu

Suhu dunia terlalu sejuk. Dunia dilitupi salji terutama di kawasan kutub dan Benua Eropah.

(b)

Aras laut

Permukaan air laut membeku. Paras air laut rendah. Pulau-pulau bersambung dengan tanah besar. Memudahkan manusia dan binatang bermigrasi.

(c)

Binatang

Binatang seperti mamot berbulu, badak, kuda, dan singa tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk.

(d)

Tumbuhan

Tumbuhan utama ialah rumput dan tumbuhan renek yang menjalar.

(e)

Kehidupan manusia

Terdapat manusia yang tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk dan hidup secara nomad dan memburu binatang.

(f)

Ciri fizikal bumi

Permukaan air laut membeku menyebabkan sebahagian besar bumi dilitupi salji.

2.5 Perubahan Zaman Air Batu Akhir

Buku Teks ms. 36 – 37

TP 3

11. Tandakan (✓) pada jawapan yang betul.

SP

2.1.5 (a) Apakah bahan yang dibawa oleh air batu yang cair dari kawasan gunung semasa menuruni tanah tinggi?

Batu dan tanah

Kayu dan pasir

(b) Nyatakan kesan penting perubahan Zaman Air Batu.

Perubahan fizikal manusia

Perubahan rupa bentuk fizikal bumi

(c) Namakan tasik air tawar yang terbentuk kesan daripada kecairan air batu.

Tasik Kenyir

Tasik Dayang Bunting

(d) Apakah binatang yang pupus pada Zaman Air Batu Akhir?

Sloth dan mamot

Badak dan gajah

12. Gariskan jawapan yang betul.

TP 4

SP

2.1.5

(a) Zaman Air Batu Akhir juga dikenali sebagai Zaman (Holosen ; Pliosen).

(b) Perubahan (masa : iklim) telah memberikan kesan besar terhadap kehidupan manusia kerana perlu menyesuaikan aktiviti harian dengan perubahan iklim.

(c) Manusia berhijrah dari Benua (Amerika : Afrika) ke Benua Asia dan Benua Eropah.

(d) Penghijrahan tersebut disebabkan suhu di Benua Asia dan Benua Eropah tidak lagi terlalu (sejuk : panas).

(e) Kegiatan radiasi bumi yang berlaku daripada sinaran (bulan : matahari) menjadi penyebab utama peningkatan suhu bumi.

2.6 Kesan Perubahan Zaman Air Batu di Asia Tenggara

13. Lengkapkan ayat di bawah dengan jawapan yang betul.

SP
2.1.6

TP 3

Selat Melaka	stegodon	fizikal	daratan
Zaman Holosen	bahasa Melayu	Pentas Sunda	persamaan

- (a) Sebelum 10,000 tahun dahulu, Asia Tenggara merupakan kawasan tanah luas terbentang yang menghubungkan kawasan daratan dengan kepulauan.
- (b) Gugusan tanah luas terbentang itu dikenali sebagai Pentas Sunda yang menjadi tunjang kebenuaan di Asia Tenggara.
- (c) Keadaan tersebut menyebabkan negara-negara di Asia Tenggara memiliki ciri-ciri fizikal dan hidupan yang hampir sama.
- (d) Manusia di Asia Tenggara mempunyai persamaan dari segi kepercayaan, asal usul keturunan, bahasa, dan budaya.
- (e) Contohnya, bahasa Melayu digunakan oleh penduduk di Malaysia, Indonesia, selatan Thailand, dan selatan Filipina.
- (f) Kecairan air batu pada peringkat akhir Zaman Holosen menyebabkan terbentuknya sungai dan tasik di Asia Tenggara.
- (g) Aliran sungai yang mengalir telah menenggelamkan kawasan tanah rendah di sepanjang tepi pantai dan membentuk Selat Melaka, Teluk Siam, dan Laut Jawa.
- (h) Perubahan pada Zaman Air Batu Akhir telah memberi kesan kepada bentuk fizikal dan hidupan di Asia Tenggara seperti kepupusan haiwan bersaiz besar seperti pachycrocuta dan stegodon.

14. Lakukan aktiviti berikut.

TP 6

AKTIVITI PAK-21

▶ Perbincangan

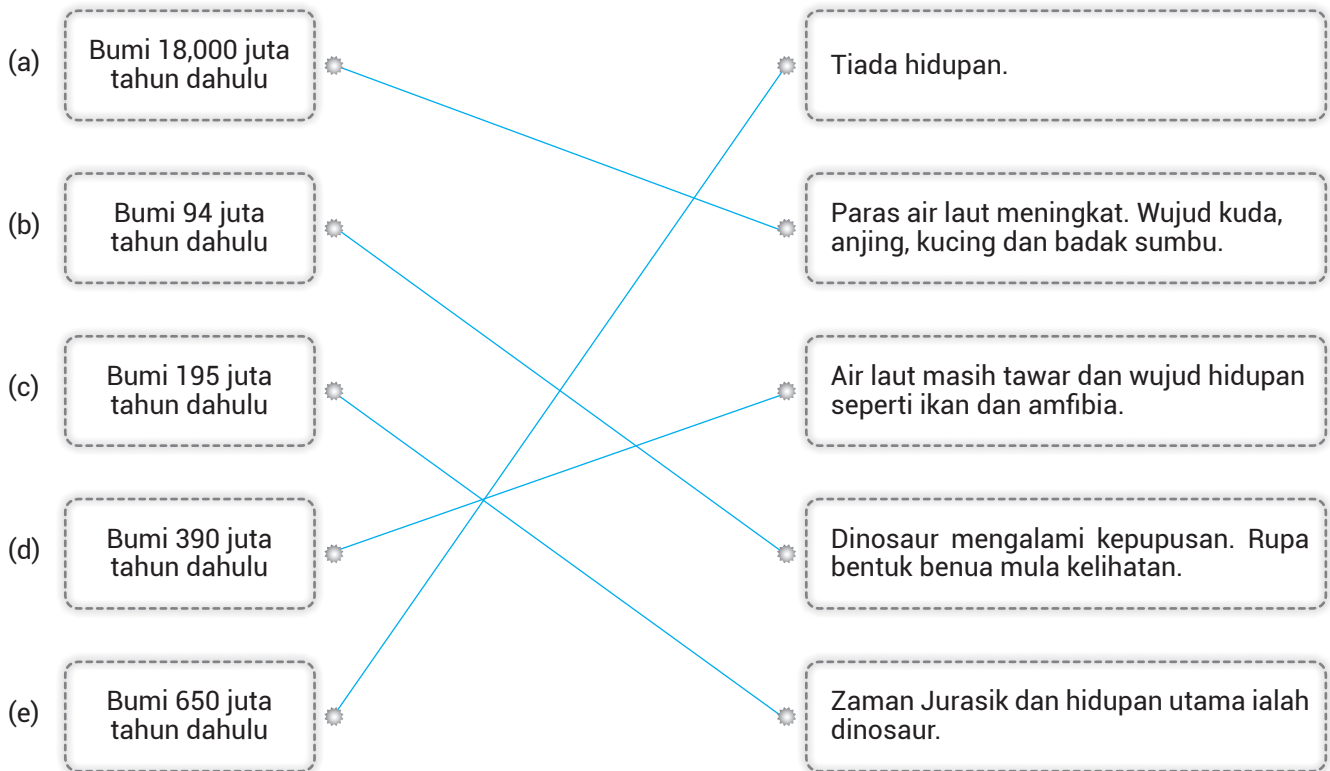
- (a) Bahagikan kelas kepada beberapa kumpulan kecil.
- (b) Setiap kumpulan akan memilih kad mengandungi topik / isu yang diletakkan di atas meja untuk perbincangan kumpulan secara lisan atau bertulis:
- (c) Antara isu perbincangan seperti:
- Pencemaran air
 - Pencemaran laut
 - Pencemaran udara
 - Pencemaran bunyi
- (d) Setiap kumpulan akan membuat kajian dengan mendapatkan maklumat daripada surat khabar, ensiklopedia, atau internet tentang maksud, punca, kesan, dan langkah mengatasi.
- (e) Hasil dapatan dipersembahkan secara bertulis atau dibentangkan di hadapan kelas.

KBAT EKSTRA

1. Padankan tempoh pembentukan fizikal bumi dengan ciri yang betul.

2. Gariskan jawapan yang betul.

- (a) Zaman Miosen dipercayai berlaku antara 23 juta – 5 juta tahun dahulu dan suhu dunia ketika itu (panas dan kering : sejuk dan lembab).
- (b) Pada Zaman (Pliosen : Pleistosen), terbentuk jambatan darat Panama antara Amerika Utara dan Amerika Selatan yang mendorong penghijrahan tumbuhan dan haiwan ke habitat baharu.
- (c) Pada Zaman Pleistosen, manusia mengetahui cara membuat (air : api) dan kebanyakan binatang yang wujud ketika itu masih kekal hingga kini.
- (d) Zaman Holosen bermula sejak (4.6 bilion tahun : 10,000 tahun) dahulu hingga masa kini dan tamadun manusia terus berkembang dalam pendidikan, pentadbiran, keagamaan, dan undang-undang.
- (e) Pada Zaman Air Batu Akhir, binatang seperti (gajah : mamot), badak, kuda, dan singa tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk.
- (f) Pada Zaman Air Batu Akhir, kecairan air batu telah menyebabkan terbentuknya tasik air tawar seperti (Tasik Dayang Bunting : Tasik Kenyir) di Malaysia dan Great Lakes di Kanada.

KUIZ
GAMIFIKASI

Bab 2

Zaman Prasejarah

3.1 Maksud Zaman Prasejarah

Buku Teks ms. 46 – 47

1. Padankan zaman dengan ciri yang betul.

TP 1

SP
3.1.1

(a) Zaman Batu	Menunjukkan tahap perkembangan teknologi dan corak kehidupan yang lebih baik.
(b) Zaman Prasejarah	Merupakan zaman sebelum manusia mengetahui dan mengenal tulisan.
(c) Zaman Paleolitik	Merujuk kepada penggunaan teknologi batu dalam kehidupan harian manusia pada zaman tersebut.
(d) Zaman Mesolitik	Memperlihatkan cara hidup semakin berkembang dan tahu memburu dan menangkap ikan.
(e) Zaman Neolitik	Dianggap sebagai zaman yang serba mencabar kerana manusia menggunakan teknologi serba ringkas.

2. Lengkapkan jadual berikut tentang Zaman Batu.

TP 2

SP
3.1.1

Zaman	Ciri-ciri
(a) Zaman Paleolitik 	• Dianggap sebagai zaman yang serba mencabar. • Menggunakan teknologi batu yang serba ringkas. • Menggunakan peralatan daripada batu dan tulang binatang.
(b) Zaman Mesolitik 	• Cara hidup semakin berkembang. • Cuaca pada zaman ini tidak terlalu sejuk. • Manusia memburu binatang dan menangkap ikan.
(c) Zaman Neolitik 	• Corak kehidupan manusia semakin baik. • Tahap perkembangan teknologi semakin berkembang. • Wujud kawasan petempatan yang menjalankan kegiatan bercucuk tanam, membuat tembikar dan menternak binatang.

3. Tandakan (✓) pada pernyataan yang betul dan (X) pada pernyataan yang salah.

TP 2

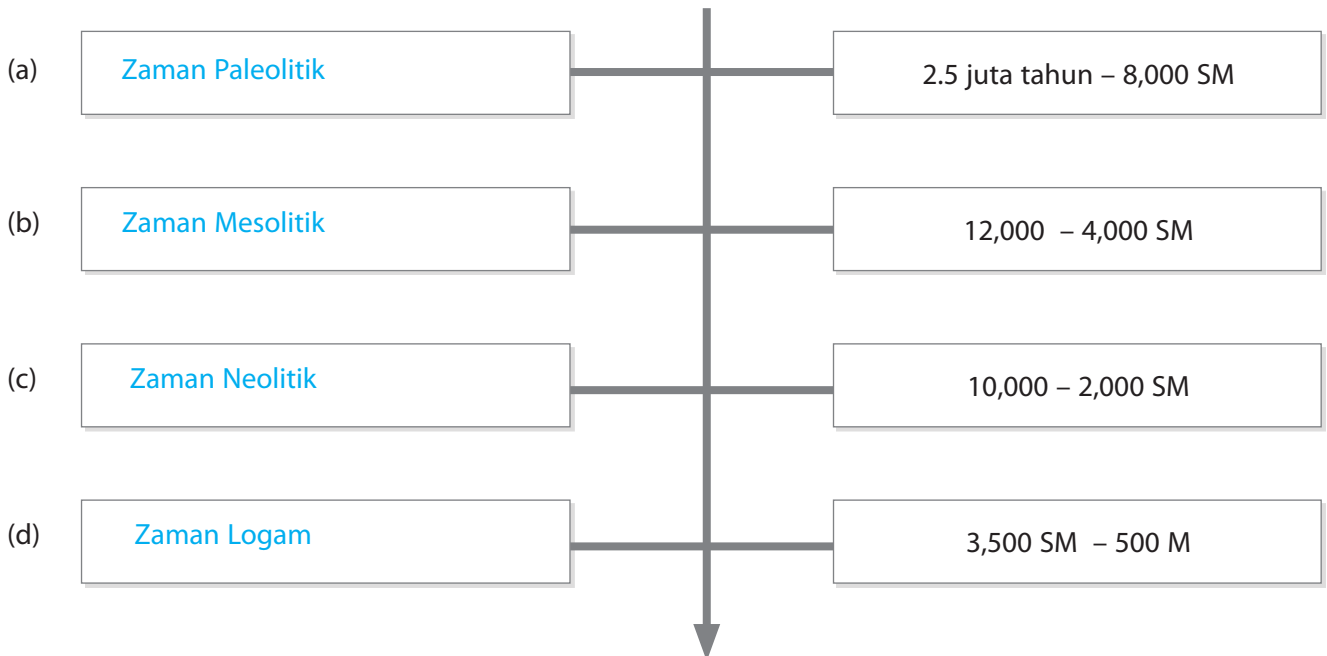
SP
3.1.1

- (a) Pada Zaman Logam, manusia melakukan inovasi logam besi dan emas dalam peralatan mereka.
- (b) Manusia Zaman Logam telah melakukan aktiviti pelayaran dan berjaya meneroka lautan.
- (c) Mereka turut menjalankan aktiviti pertukaran barangan dan peralatan berasaskan plastik.
- (d) Antara peralatan besi yang digunakan oleh manusia Zaman Logam ialah kapak, tulang mawas, pisau bersoket, beliung dan mata lembing.
- (e) Peralatan yang dicipta oleh manusia Zaman Logam digunakan untuk memburu, bertani dan memudahkan aktiviti harian mereka.

4. Lengkapkan garis masa berikut.

TP 2

SP
3.1.1

5. Jawab soalan berikut dengan tepat dan ringkas.

 MAHIR UASA **TP 4**

SP
3.1.1

- (a) Mengapakah corak kehidupan pada Zaman Neolitik lebih baik berbanding zaman sebelumnya?

KBAT
Mengaplikasi

Wujud kawasan petempatan yang mengamalkan aktiviti bercucuk tanam, membuat tembikar dan memelihara binatang.

- (b) Apakah tujuan kita mempelajari Zaman Prasejarah?

KBAT
Menilai

Membolehkan kita mengetahui sejarah dan perkembangan tamadun manusia dan mencontohi nilai kreatif dan inovatif manusia Zaman Prasejarah.

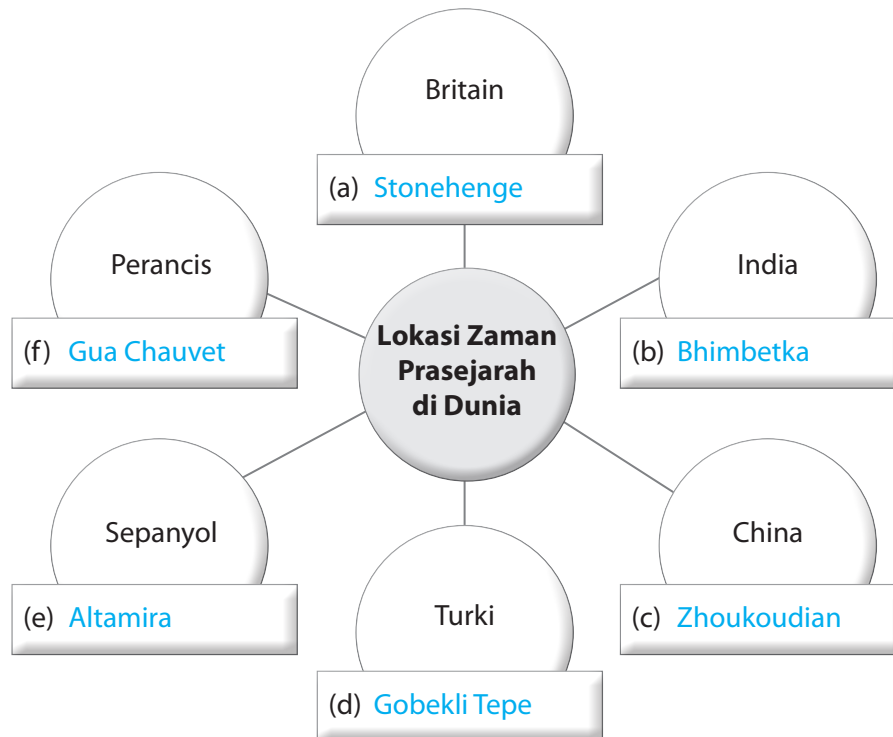
3.2 Lokasi Zaman Prasejarah di Dunia

6. Namakan lokasi Zaman Prasejarah di dunia. **i-Think Peta Buih**

SP
3.1.2

TP 2

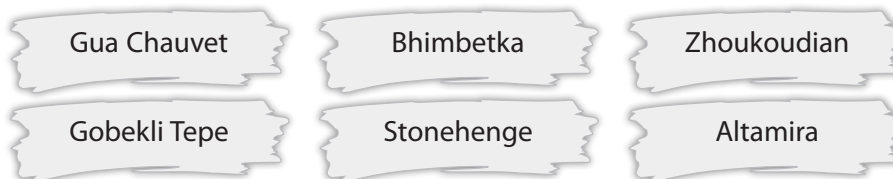
CETUS IDEA

7. Berdasarkan maklumat berikut, namakan lokasi Zaman Prasejarah di dunia dengan betul.

SP
3.1.2

TP 2

	Maklumat	Lokasi
(a)	Didiami oleh manusia pada 12,000 SM di Turki. Binaan batu dikaitkan dengan upacara ritual.	Gobekli Tepe
(b)	Bukti lukisan di dalam gua yang terletak di Sepanyol membuktikan kewujudan manusia Zaman Mesolitik.	Altamira
(c)	Terletak di Perancis dan didiami oleh manusia antara 30,000 SM – 27,000 SM.	Gua Chauvet
(d)	Lokasi yang membuktikan wujud kehidupan manusia Zaman Prasejarah di India.	Bhimbetka
(e)	Lokasi ini ditemukan rangka manusia yang dipanggil <i>Peking Man</i> .	Zhoukoudian
(f)	Terletak di Britain dan dikaitkan dengan tempat mengkaji bintang dan menjalankan upacara ritual.	Stonehenge

8. Nyatakan lokasi Zaman Prasejarah di Asia Tenggara dengan betul.

TP 2

SP
3.1.2

Sa Hyun

Ban Chiang

Gua Liang Bua

Lenggong

Gua Padah-lin

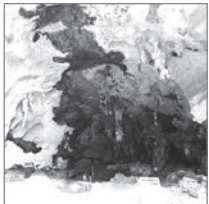
Gua Tabon

	Negara	Lokasi
(a)	Filipina	Gua Tabon
(b)	Myanmar	Gua Padah-lin
(c)	Malaysia	Lenggong
(d)	Thailand	Ban Chiang
(e)	Vietnam	Sa Hyun
(f)	Indonesia	Gua Liang Bua

9. Lengkapkan maklumat berikut. Kemudian, namakan lokasi Zaman Prasejarah tersebut.

TP 4

SP
3.1.2

Lokasi	Maklumat
 (a) <u>Lenggong</u>	- Membuktikan kehidupan manusia merentas Zaman Paleolitik, <u>Hoabinhian</u> dan Neolitik. - Rangka <u>Perak Man</u> berusia 11,000 – 10,000 SM menjadi bukti kehidupan manusia Zaman Prasejarah di Malaysia.
 (b) <u>Sa Hyun</u>	- Berusia antara 1,000 SM – 200 Masihi. - Pembuatan <u>tembikar</u> merupakan aktiviti utama. - Membuktikan kehidupan manusia pada Zaman <u>Besi</u> di Vietnam.
 (c) <u>Gua Tabon</u>	- Penemuan <u>rangka</u> manusia berusia antara 22,000 – 24,000 SM. - Tapak Zaman <u>Prasejarah</u> di Filipina dianggarkan berusia 47,000 SM.
 (d) <u>Ban Chiang</u>	- Tapak Zaman Neolitik dan Zaman <u>Logam</u> berusia 3,600 – 500 SM di Thailand. - Menjalankan kegiatan menternak binatang, aktiviti <u>pertanian</u>, pembuatan logam, tekstil dan tembikar tanah.

3.3 Ciri-ciri Kehidupan Manusia Zaman Prasejarah

10. Lengkapkan jadual bagi membandingkan kehidupan masyarakat Zaman Prasejarah dari aspek berikut. **TP 3**

SP
3.1.3

	Ciri-ciri	Zaman Paleolitik	Zaman Neolitik
(a)	Tempat kediaman	Di dalam gua, lubang bawah tanah dan di bawah pokok.	Tinggal secara menetap di lembah sungai dan di pesisiran pantai.
(b)	Peralatan	Peralatan daripada batu, kayu dan tulang haiwan. Dalam bentuk sedia ada, ringkas dan kasar pembuatannya.	Peralatan lebih kemas dan halus. Mencipta pelbagai peralatan seperti alat menggali dan roda.
(c)	Pengumpulan makanan	Merupakan aktiviti paling utama untuk mendapatkan makanan selain memburu binatang. Mengumpul buah-buahan, cendawan, bijiran dan pucuk tumbuhan yang tumbuh liar di dalam hutan.	Perkembangan aktiviti pertanian dan penternakan menyebabkan aktiviti mengumpulkan makanan semakin berkurangan disebabkan sumber bekalan makanan dipenuhi dan mencukupi.

11. Lengkapkan kehidupan masyarakat Zaman Prasejarah berikut. **TP 3**

SP
3.1.3

Aspek kehidupan

TUTORIAL

Ciri-ciri
Kehidupan
Manusia Zaman
Prasejarah

(a) **Kegiatan ekonomi**

Memburu, hidup secara nomad, bersifat sara diri dan bergantung penuh kepada sumber alam semula jadi.

Menjalankan aktiviti pertanian, penternakan, perdagangan secara tukar barang, pertukangan dan pembuatan.

(b) **Kesenian dan kebudayaan**

Menghasilkan lukisan gua yang bersifat realisme.

Mementingkan nilai estetika seperti gendang gangsa yang mempunyai hiasan menarik.

(c) **Kepercayaan**

Animisme dan kepercayaan alam semula jadi.

Penyembahan terhadap kuasa alam dan binaan khusus untuk menjalankan upacara ritual.

12. Nyatakan Zaman Prasejarah yang betul berdasarkan ciri-ciri berikut.

TP 4

SP
3.1.3

	Ciri-ciri	Zaman Prasejarah
(a)	Sistem barter dan pengkhususan pekerjaan bermula.	Zaman Neolitik
(b)	Hidup dalam kelompok kecil dalam keadaan nomad.	Zaman Paleolitik
(c)	Kepercayaan kehidupan selepas mati dan mayat diurus dengan sempurna.	Zaman Neolitik
(d)	Menggunakan panah semasa memburu dan perangkap untuk menangkap ikan.	Zaman Mesolitik
(e)	Peralatan diperbuat daripada tembaga, gangsa dan besi.	Zaman Logam
(f)	Manusia bergantung pada sumber alam semula jadi dan kegiatan ekonomi bersifat sara diri.	Zaman Paleolitik
(g)	Aktiviti pengumpulan makanan hampir tidak dilakukan lagi kerana bekalan makanan mencukupi.	Zaman Logam
(h)	Percaya kepada kuasa alam semula jadi seperti kilat, angin, hujan dan matahari.	Zaman Paleolitik
(i)	Pola geometri yang dikenali sebagai simbolisme menghiasi permukaan tembikar.	Zaman Neolitik
(j)	Binaan khusus dibina untuk upacara ritual dan penyembahan terhadap kuasa alam semakin jelas.	Zaman Logam

13. Jawab soalan-soalan di bawah dengan tepat dan ringkas.

MAHIR UASA

TP 4

SP
3.1.3

KBAT
Menilai

- (a) Mengapakah penting bagi manusia Zaman Prasejarah menyesuaikan diri dengan alam sekeliling mereka?

Alam sekeliling membekalkan sumber makanan untuk mereka meneruskan kehidupan.

- (b) Bagaimanakah manusia Zaman Prasejarah menyesuaikan kehidupan dengan alam sekeliling?

Mereka tinggal di dalam gua dan lubang bawah tanah yang selamat daripada ancaman binatang liar dan cuaca buruk. Mereka hidup berpindah-randah untuk mencari makanan dan mengumpulkan hasil hutan selain berburu.

- (c) Manusia Zaman Prasejarah menghasilkan lukisan gua. Apakah fungsi lukisan tersebut?

KBAT
Menganalisis

Menggambarkan kehidupan harian mereka seperti aktiviti berburu dan amalan ritual.

3.4 Kesenambungan Sumbangan Zaman Prasejarah kepada Kemajuan Kehidupan Manusia

14. Terangkan perbezaan kehidupan manusia Zaman Prasejarah dengan masa kini.

TP 4

SP
3.1.4

(a) Pertanian sara diri

Pertanian komersial

(b) Membekalkan sumber makanan berterusan

Secara komersial untuk memenuhi keperluan daging dan tenusu

(c) Peralatan daripada batu, kayu dan tulang haiwan

Menggunakan mesin dan jentera

(d) Menjadi bekas makanan dan peralatan untuk memasak

Menjadi perhiasan dan kraf tangan

(e) Tempat menjalankan upacara ritual dan penyembahan

Mercu tanda dan menara telekomunikasi

3.5 Zaman Prasejarah di Malaysia

Buku Teks ms. 65 – 69

15. Berdasarkan Zaman Prasejarah berikut, namakan **dua** tapak Zaman Prasejarah di Malaysia.

TP 3

SP
3.1.5

(a)	Zaman Paleolitik	➔	(i) Tingkeyu	(ii) Gua Niah
(b)	Zaman Mesolitik	➔	(i) Gua Madai	(ii) Jenderam Hilir
(c)	Zaman Neolitik	➔	(i) Gua Kecil	(ii) Gua Tapadong
(d)	Zaman Logam	➔	(i) Sungai Tembeling	(ii) Lembah Bernam

16. Namakan lokasi penemuan Zaman Prasejarah berikut.

TP 3

SP
3.1.5

Gua Niah Lembah Bernam Pengkalan Kempas
Gua Gunung Runtuh Kota Tampan Muar, Johor

(a) **Kota Tampan**

(b) **Gua Niah**

(c) **Muar, Johor**

(d) **Gua Gunung Runtuh**

(e) **Lembah Bernam**

(f) **Pengkalan Kempas**

17. Lakukan aktiviti berikut.

TP 4

SP
3.1.5

AKTIVITI PAK-21

Peta Pemikiran

- (a) Bahagikan kelas kepada empat kumpulan kecil.
- (b) Setiap kumpulan akan memilih Zaman Prasejarah di Malaysia seperti berikut:
- (i) Zaman Paleolitik
 - (ii) Zaman Mesolitik
 - (iii) Zaman Neolitik
 - (vi) Zaman Logam
- (c) Setiap kumpulan perlu membuat kajian dengan mendapatkan maklumat daripada buku teks, jurnal, ensiklopedia atau internet tentang ciri-ciri kehidupan manusia Zaman Prasejarah tersebut.
- (d) Hasil dapatan dipersembahkan dengan gambar foto dan penerangan yang menarik dalam bentuk peta pemikiran.
- (e) Hasil kerja setiap kumpulan ditampal di dinding untuk dilihat oleh ahli kumpulan lain.
- (f) Ahli kumpulan akan bergerak untuk melihat, menganalisis dan memberikan komen hasil kerja kumpulan lain.

18. Tandakan (✓) pada jawapan yang betul.

TP 4

SP
3.1.5

- (a) Penemuan di Kota Tampan, Perak dan Tingkayu, Sabah menunjukkan kewujudan bengkel membuat peralatan

batu

kayu

logam

plastik

- (b) Bukti ketara kewujudan manusia Zaman Prasejarah di Malaysia ialah penemuan ukiran dan lukisan

sungai

bukit

gua

batu

- (c) Ukiran batu banyak ditemukan di Sabah, Sarawak dan Pengkalan Kempas di Negeri Sembilan yang mempunyai kaitan dengan budaya

asli

megalit

realisme

animisme

- (d) Bukti tinggalan masyarakat Zaman Prasejarah di Malaysia juga ditemukan di beberapa tapak perkuburan melalui penemuan

ekofak

artifak

manuskrip

manik

- (e) Pisau Tembeling yang ditemukan di Hulu Tembeling, Pahang dikaitkan dengan aktiviti penanaman

teh

barli

cendawan

padi

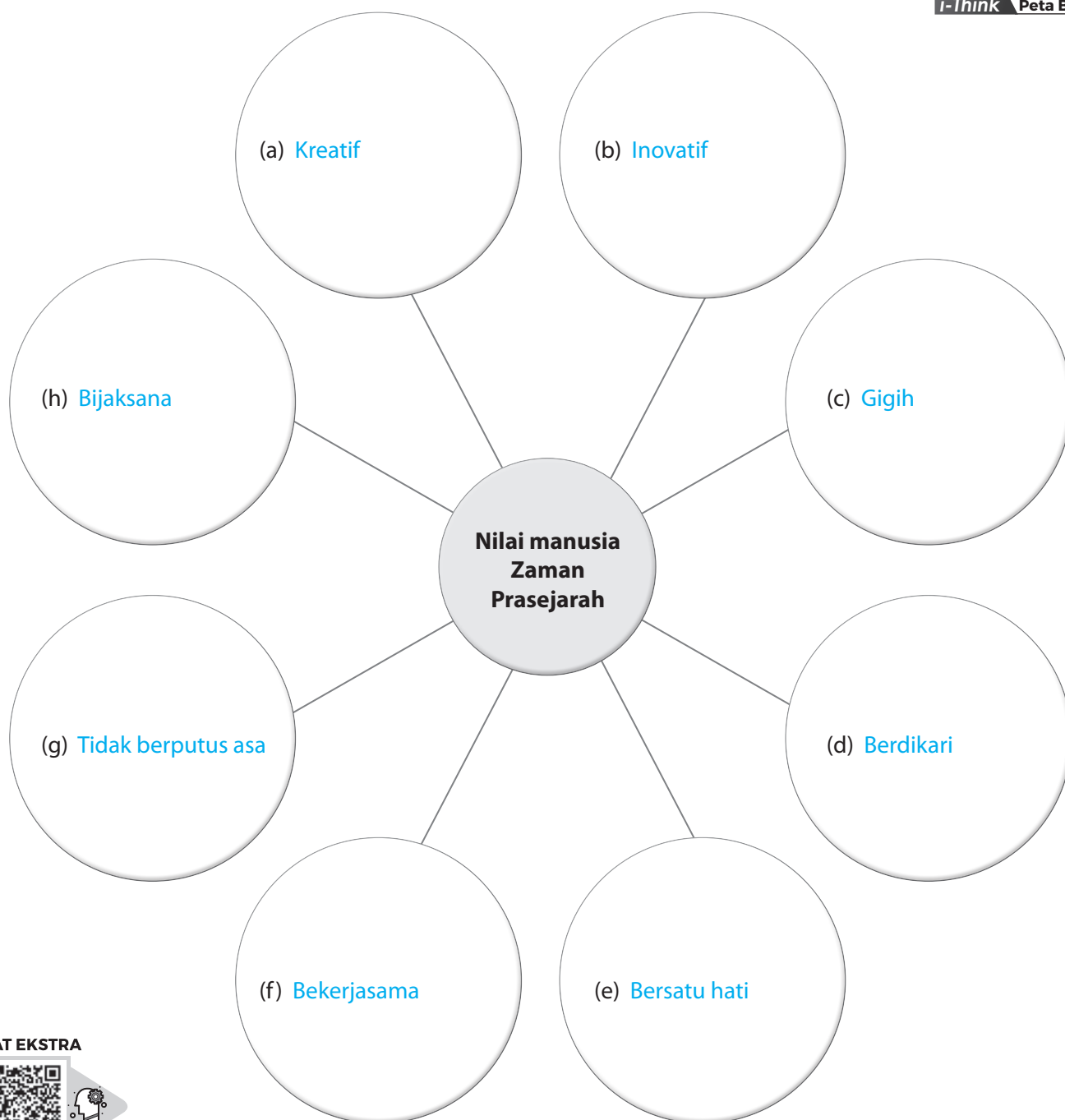

19. Pilih nilai murni manusia Zaman Prasejarah yang perlu dicontohi oleh warganegara Malaysia demi menjamin kemajuan negara. **TP 5**

3.1.5

Gigih	Kreatif	Berdikari	Inovatif
Perkauman	Kedekut	Sombong	Bijaksana
Bekerjasama	Berdendam	Bersatu hati	Tidak berputus asa

i-Think Peta Buih

KBAT EKSTRA

1. Tandakan (✓) pada jawapan yang betul.

(a) Zaman Prasejarah terbahagi kepada Zaman Batu dan

Zaman Logam

Zaman Kayu

(b) Gua Chauvet membuktikan penglibatan manusia Prasejarah dalam aktiviti

memburu binatang

membuat tembikar

(c) Lokasi tapak Zaman Prasejarah yang penting di Filipina ialah

Ban Chiang

Gua Tabon

(d) Pada Zaman Logam, aktiviti utama penduduk ialah pertanian, penternakan dan

pelancongan

pertukangan

(e) Bukti utama kewujudan manusia Zaman Prasejarah di Malaysia ialah penemuan

lukisan gua dan ukiran batu

serpihan kaca dan alatan kayu

2. Berdasarkan huraian berikut, nyatakan Zaman Prasejarah yang betul.

(a) Manusia zaman ini membuat peralatan daripada batu, kayu dan tulang haiwan.

Zaman Paleolitik

(b) Pada zaman ini, berlakunya perkembangan dalam aktiviti pembuatan dan pertukangan.

Zaman Logam

(c) Pada zaman ini, manusia hidup menetap dan menghasilkan makanan melalui kegiatan pertanian.

Zaman Neolitik

(d) Manusia zaman ini tinggal di pinggir sungai dan laut bagi memudahkan mereka mendapatkan bekalan air dan makanan.

Zaman Mesolitik

KUIZ
GAMIFIKASI

Bab 3

PANDUAN TUGASAN SEJARAH

Pengertian

- (a) Satu kajian secara mendalam tentang situasi, isu, subjek, dokumen atau peristiwa.
- (b) Berdasarkan sumber secara terperinci yang dikumpulkan dalam jangka masa tertentu.

Ciri

- (a) Data yang mendalam dan teliti daripada pelbagai sumber.
- (b) Pemerhatian dan empati.
- (c) Makna dan iktibar yang boleh dipelajari daripada kes tertentu.

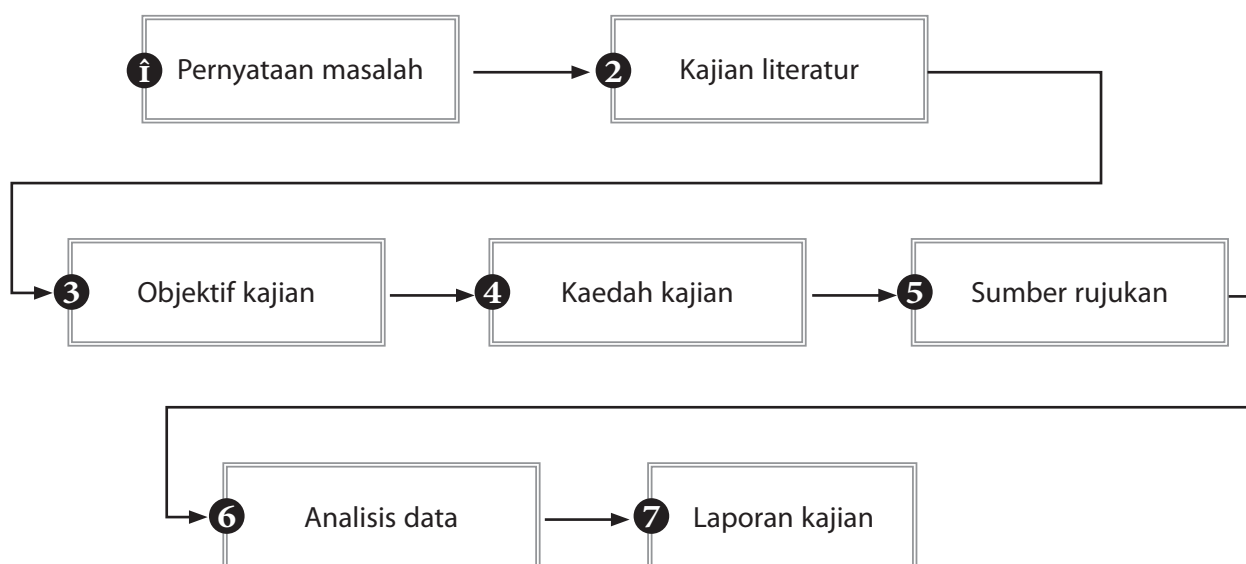
Tujuan

- (a) Mengilustrasi gambaran, menganalisis dan menginterpretasi kehebatan tokoh, keunikan monumen, situasi dan peristiwa melalui maklumat yang diperoleh.
- (b) Mengenal pasti tingkah laku yang kompleks dalam situasi tertentu.
- (c) Mempersembahkan dapatan sebenar.
- (d) Pengesahan dapatan.

Fokus

- (a) Individu, situasi tempatan atau peristiwa.
- (b) Kejadian atau peristiwa yang unik dan utama atau kes tunggal.
- (c) Perkara berkaitan dengan tokoh, komuniti, pertubuhan, institusi, peristiwa, tempat, fakta / mitos / legenda dan monumen.

Langkah-langkah pelaksanaan tugas

▶▶▶ CONTOH LAPORAN TUGASAN SEJARAH

<https://plus.pelangibooks.com/Resources/TargetPBD/SejarahT1/LaporanTugasanSejarah.pdf>

MODUL UASA

UJIAN

SKOP

HALAMAN

UJIAN 1

Bab 1 – Bab 2

78 – 82

UJIAN 2

Bab 3 – Bab 4

83 – 87

UJIAN PERTENGAHAN SESI AKADEMIK (UPSA)

Bab 1 – Bab 4

88 – 92

UJIAN 3

Bab 5 – Bab 6

93 – 97

UJIAN 4

Bab 7 – Bab 8

98 – 101

UJIAN AKHIR SESI AKADEMIK (UASA)

Bab 1 – Bab 8

102 – 106

*Latihan
ke arah
kecemerlangan*

BAHAGIAN A Jawab semua soalan.

1. Apakah definisi sejarah mengikut *Kamus Dewan*?

BAB 1
Buku Teks
ms. 4

- A** Salasilah **C** Penceritaan
B Pengajaran **D** Penyelidikan

Aras Memahami

2. Gambar berikut merujuk kepada sejarawan tempatan.

BAB 1
Buku Teks
ms. 5

Apakah pengertian sejarah berdasarkan pandangan beliau?

- A** Ibu kepada semua bidang
B Dialog masa kini dengan masa lampau
C Peristiwa yang berlaku suatu masa lalu
D Perubahan yang berlaku pada masyarakat

Aras Menganalisis

3. Apakah maksud dekad?

BAB 1
Buku Teks
ms. 6

- A** 10 tahun **C** 100 tahun
B 50 tahun **D** 1000 tahun

Aras Memahami

4. Apakah faktor yang mendorong sejarawan membahagikan penulisan mereka kepada tema tertentu seperti politik, ekonomi dan sosial?

BAB 1
Buku Teks
ms. 6

- A** Mengikut arahan pemerintah
B Mencontohi sejarawan Barat
C Ruang dalam sejarah yang luas
D Masa silam yang sempit dan terbatas

Aras Menganalisis

5. Gambar berikut merujuk kepada sumber sejarah.

BAB 1
Buku Teks
ms. 8

Apakah jenis sumber sejarah tersebut?

- A** Sumber primer
B Sumber saintifik
C Sumber sekunder
D Sumber zaman batu

Aras Memahami

6. Mengapakah sumber sejarah berikut diklasifikasikan sebagai sumber primer?

BAB 1
Buku Teks
ms. 8

- Manuskrip
- Batu bersurat

- A** Bersifat asli
B Mudah dikaji
C Disimpan di muzium
D Berasaskan kajian saintifik

Aras Menganalisis

7. Kaedah lisan merupakan proses mendapatkan maklumat melalui

BAB 1
Buku Teks
ms. 12

- A** temu bual **C** kajian saintifik
B penyelidikan **D** sumber bertulis

Aras Memahami

8. Gambar berikut menunjukkan kaedah penyelidikan dalam sejarah.

BAB 1
Buku Teks
ms. 14

Apakah sumber yang ditemui menggunakan kaedah tersebut?

- A** Artifak kapal karam
B Fakta pembukaan kampung
C Bukti kedatangan Islam
D Peralatan manusia purba

Aras Menganalisis

9. Mengapakah tafsiran sesuatu peristiwa sejarah yang sama mungkin berbeza antara sejarawan?

BAB 1
Buku Teks
ms. 16

- A** Gagal mentafsir
B Pandangan berbeza
C Kurang pengalaman
D Sumber sangat terhad

Aras Menganalisis

10. Apakah kepentingan mempelajari sejarah?

BAB 1
Buku Teks
ms. 18

- I Mencontohi kuasa Barat
II Menghargai jasa penjajah
III Mengenal asal usul keluarga
IV Memupuk rasa cinta akan negara
A I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

Aras Menilai

11. Apakah bidang ilmu yang mengkaji pembentukan bumi?

BAB 2
Buku Teks
ms. 26

- A Biologi
B Geologi
C Matematik
D Falsafah

Aras Memahami

12. Senarai berikut merujuk kepada pembentukan fizikal bumi.

BAB 2
Buku Teks
ms. 28

- Bumi 390 juta tahun dahulu
- Air laut masih tawar

Apakah hidupan yang wujud pada zaman tersebut?

- A Ikan
B Mamot
C Dinosaur
D Badak sumbu

Aras Memahami

13. Antara berikut, yang manakah merupakan lautan?

BAB 2
Buku Teks
ms. 29

- A Asia
B Afrika
C Eropah
D Atlantik

Aras Memahami

14. Gambar berikut menunjukkan Grand Canyon di Colorado, Amerika Syarikat.

BAB 2
Buku Teks
ms. 30

Dataran tinggi tersebut dipercayai wujud pada zaman

- A Miosen
B Holosen
C Pliosen
D Pleistosen

Aras Menganalisis

15. Senarai berikut merujuk kepada Zaman Air Batu.

BAB 2
Buku Teks
ms. 30

- Zaman yang bermula sejak 10,000 tahun dahulu hingga kini.
- Berlaku kemajuan dalam kehidupan manusia.

Apakah kemajuan yang dicapai pada zaman tersebut?

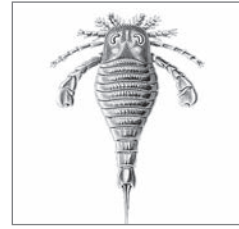
- I Menjalankan aktiviti pertanian
II Mengetahui cara membuat api
III Menggunakan peralatan logam
IV Mencipta roda dan tulisan kuneiform

- A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras Menganalisis

16. Gambar berikut menunjukkan binatang Zaman Air Batu.

BAB 2
Buku Teks
ms. 32

Apakah binatang tersebut?

- A Sloth
B Dipteris
C Trilobite
D Eurypterids

Aras Memahami

17. Bagaimanakah kehidupan manusia pada Zaman Air Batu Akhir?

BAB 2
Buku Teks
ms. 34

- I Memburu binatang
II Hidup secara nomad
III Tinggal di pesisir sungai
IV Menternak dan bercucuk tanam

- A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras Menganalisis

18. Kecairan air batu menyebabkan kawasan tanah rendah ditenggelami oleh air dan membentuk

BAB 2
Buku Teks
ms. 36

- A tasik
B benua
C lautan
D dataran

Aras Rendah

19. Apakah kesan perubahan iklim kepada kehidupan manusia?

BAB 2
Buku Teks
ms. 37

- I Kekal menetap
II Tinggal di tanah tinggi
III Berhijrah ke tempat baharu
IV Menyesuaikan dengan aktiviti harian

- A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras Menilai

20. Apakah ciri istimewa manusia yang tinggal di rantau Asia Tenggara?

BAB 2
Buku Teks
ms. 38

- A Berbeza budaya
B Berasal dari Benua Eropah
C Berkongsi bahasa yang sama
D Berubah menjadi masyarakat baharu

Aras Menganalisis

BAHAGIAN

Jawab **semua** soalan.

BAB 1
Buku Teks
ms. 4 - 5

1. (a) Jelaskan maksud sejarah berdasarkan *Kamus Dewan*.

Sejarah ialah asal usul (keturunan), salasilah. Peristiwa yang benar-benar berlaku pada waktu yang lampau, kisah dan tambo (riwayat dahulu kala). Sejarah merupakan kajian atau pengetahuan tentang peristiwa yang telah lalu.

Aras Memahami [2 markah]

- (b) Nyatakan pengertian sejarah mengikut pandangan tokoh berikut.

- (i) E.H.Carr

Sejarah merupakan tindak balas pembaca terhadap penulisan sejarah, iaitu fakta-fakta yang ditulis oleh sejarawan.

Aras Menganalisis [2 markah]

- (ii) Ibn Khaldun

Sejarah membicarakan perkara tentang masyarakat manusia, peradaban dunia dan perubahan yang berlaku pada sifat masyarakat itu.

Aras Menganalisis [2 markah]

- (c) Terdapat segelintir masyarakat Malaysia yang tidak mengetahui sejarah negara. Cadangkan cara-cara untuk mengelakkan diri kita daripada menjadi "Buta Sejarah".

- (i) Meminati subjek Sejarah.

- (ii) Membaca buku-buku sejarah.

- (iii) Melawat ke muzium atau arkib.

- (iv) Membaca akhbar dan mengambil tahu isu semasa.

Aras Menilai [4 markah]

2. (a) Nyatakan **tiga** ciri-ciri sumber sejarah primer.

BAB 1
Buku Teks
ms. 8

- (i) Bersifat asli.

- (ii) Belum ditafsir.

- (iii) Belum diolah atau diterbitkan.

Aras Memahami [3 markah]

- (b) Jelaskan kebaikan mengkaji peristiwa sejarah menggunakan pelbagai sumber sejarah.

- (i) Menghasilkan kajian dengan bukti yang kukuh.

- (ii) Menilai sesuatu peristiwa sejarah dari sudut berbeza.

- (iii) Mendorong kita berfikir terbuka dan kritis.

Aras Menganalisis [3 markah]

- (c) Pada pendapat anda, apakah kesan jika tiada sumber sejarah?

- (i) Kaedah penyelidikan tidak boleh dilakukan.

- (ii) Peristiwa sejarah tidak dapat dibuktikan kesahihannya.

- (iii) Peristiwa sejarah akan dipengaruhi unsur lain seperti dongeng dan mitos.

- (iv) Peristiwa sejarah dilupakan kerana tiada warisan dapat ditatap oleh generasi akan datang.

Aras Menilai [4 markah]

BAB 2
Buku Teks
ms. 26 - 28

3. (a) Nyatakan bidang yang membantu kita membuat penyelidikan tentang perubahan yang berlaku kepada bumi.

(i) Kimia / arkeologi

(ii) Geologi / fizik / paleontologi

Aras Memahami [2 markah]

(b) Terangkan keadaan fizikal bumi pada tahun berikut:

(i) 650 juta tahun dahulu

Tiada kehidupan.

Aras Menganalisis [2 markah]

(ii) 390 juta tahun dahulu

Air laut masih tawar. Wujud hidupan seperti ikan dan amfibia.

Aras Menganalisis [2 markah]

(c) Apakah tujuan kita mempelajari tentang Zaman Air Batu?

(i) Mengetahui sejarah bumi.

(ii) Membantu manusia menghadapi cabaran pada masa depan.

(iii) Bersyukur dengan keunikan bumi.

(iv) Menjaga bumi daripada pencemaran dan kemusnahan.

Aras Menilai [4 markah]

BAB 2
Buku Teks
ms. 36 - 37

4. (a) Apakah kesan perubahan Zaman Air Batu Akhir?

(i) Perubahan rupa bentuk fizikal bumi.

(ii) Kepupusan binatang yang hidup pada Zaman Pleistosen.

Aras Menganalisis [2 markah]

(b) Senaraikan **empat** aktiviti manusia yang menyebabkan suhu dunia semakin meningkat.

(i) Pembakaran terbuka.

(ii) Kegiatan perindustrian.

(iii) Penebangan hutan secara haram.

(iv) Pembakaran minyak daripada enjin kenderaan.

Aras Menganalisis [4 markah]

(c) Cadangkan **empat** tindakan yang menunjukkan sikap sayang akan alam sekitar.

(i) Mengamalkan kitar semula.

(ii) Mengurangkan penggunaan beg plastik.

(iii) Menggunakan air dan elektrik secara berhemah.

(iv) Tidak membuang sampah merata-rata.

Aras Menilai [4 markah]

BAHAGIAN

Jawab **satu** soalan sahaja.

1. (a) Jelaskan maksud penyelidikan dalam sejarah berikut:

BAB 1
Buku Teks
ms. 10 - 13

- (i) Kaedah lisan
(ii) Kaedah bertulis

Aras Memahami [3 markah]

Aras Memahami [3 markah]

- (b) Gambar berikut menunjukkan kaedah yang digunakan dalam penyelidikan sejarah.

Terangkan kaedah penyelidikan sejarah tersebut.

Aras Menganalisis [6 markah]

- (c) Pada pendapat anda, mengapakah sumber sejarah penting kepada sejarawan?

Aras Menilai [8 markah]

2. (a) Terangkan perubahan yang berlaku pada Zaman Air Batu Akhir berdasarkan aspek berikut:

BAB 2
Buku Teks
ms. 34 - 35

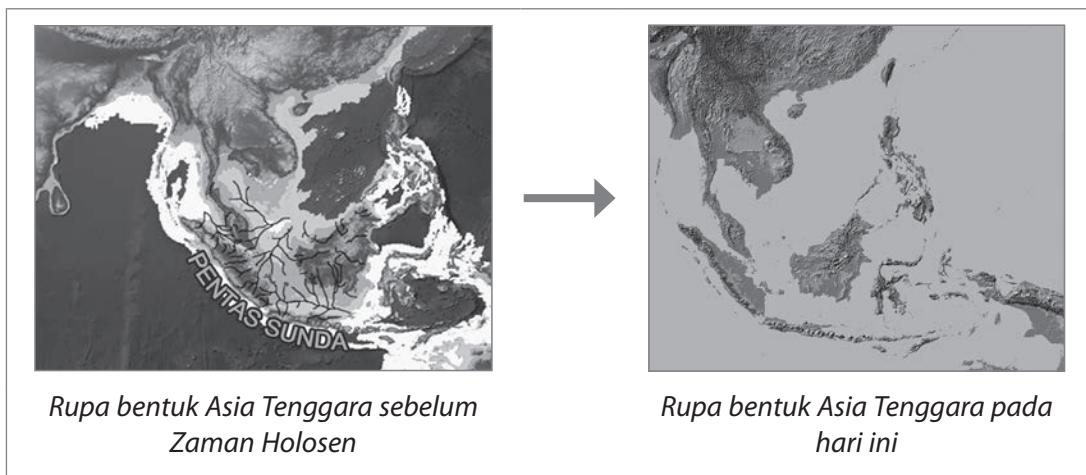
- (i) Suhu
(ii) Aras laut

Aras Memahami [3 markah]

Aras Memahami [3 markah]

- (b) Gambar berikut menunjukkan Pentas Sunda dan perubahan peta Asia Tenggara.

BAB 2
Buku Teks
ms. 38 - 39

Terangkan perubahan rupa bentuk Asia Tenggara.

Aras Menganalisis [8 markah]

- (c) Jelaskan tindakan yang boleh diambil untuk mengatasi masalah pencemaran sungai.

Aras Menilai [6 markah]

UJIAN PERTENGAHAN SESI AKADEMIK

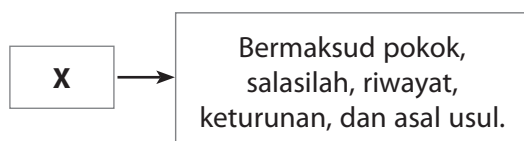
Skor
/80
Bahagian A

[20 markah]

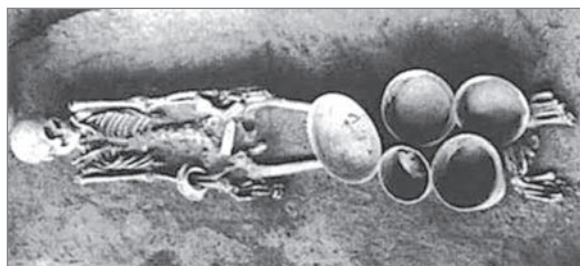
 Jawab **semua** soalan.

Tiap-tiap soalan di bawah ini diikuti oleh **empat** pilihan jawapan, iaitu **A, B, C dan D**. Bulatkan jawapan yang paling tepat.

1. Maklumat berikut berkaitan pengertian sejarah.

 Apakah **X**?

- A** History
B Historia
C Hadarah
D Syajaratun
2. Gambar berikut menunjukkan rangka manusia Zaman Prasejarah.

Apakah sumber sejarah tersebut?

- A** Manuskrip
B Ensiklopedia
C Sumber primer
D Sumber sekunder
3. Halimah menggunakan kaedah lisan untuk membuat kajian berikut.

Kajian	Kaedah penyelidikan
Sejarah sekolah	Temu bual dengan Pengetua dan kakitangan sekolah.

Apakah tahap pertama yang perlu dilakukan oleh Halimah?

- A** Menyunting rakaman
B Menentukan orang sumber
C Menyimpan rakaman dengan baik
D Menilai fakta dengan sumber bertulis

4. Apakah peristiwa sejarah yang boleh dijadikan iktibar dan pengajaran?

- A** Peristiwa darurat
B Pembentukan Malaysia
C Pelancaran kereta nasional
D Pengisytiharan kemerdekaan

5. Apakah tindakan Arkib Negara Malaysia untuk memantapkan sejarah lisan di negara kita?

- A** Membina Muzium Negara
B Menerbitkan buku sejarah negara
C Mewujudkan Laman Kenali Tokoh
D Membentuk Jabatan Warisan Negara

6. Apakah maksud Zaman Air Batu?

- A** Zaman gelap tiada cahaya
B Zaman ketika bumi ditimpa hujan
C Zaman ketika bumi dilanda kemarau
D Zaman ketika air batu menutupi bumi

7. Pilih tahap Zaman Air Batu yang **betul**.

- A** Pleistosen – Holosen – Miosen – Pliosien
B Miosen – Pliosien – Pleistosen – Holosen
C Pliosien – Pleistosen – Holosen – Miosen
D Holosen – Pliosien – Miosen – Pleistosen

8. Apakah kesan peningkatan suhu pada Zaman Air Batu?

- A** Berlakunya banjir
B Pencairan air batu
C Kemarau berpanjangan
D Pembentukan gunung berapi

9. Binatang berikut hidup pada Zaman

- A** Pliosien
B Miosien
C Holosen
D Pleistosen

10. Kecairan air batu pada akhir Zaman Holosen menyebabkan terbentuknya

- ☒ A sungai dan tasik
- ☐ B bukit dan gunung
- ☐ C lautan dan daratan
- ☐ D tanah tinggi dan tanah pamah

11. Senarai berikut menunjukkan lokasi Zaman Prasejarah di dunia.

- Catal Huyuk
- Gobekli Tepe

Lokasi tersebut terletak di

- ☒ A Turki
- ☐ B China
- ☐ C Perancis
- ☐ D Sepanyol

12. Apakah Zaman Prasejarah yang dimaksudkan di bawah?

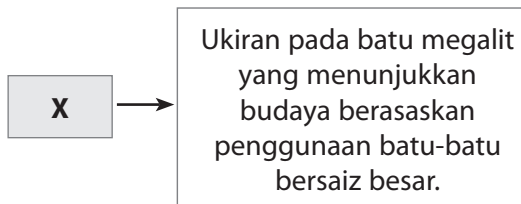
- Zaman Batu Pertengahan
- Berlaku 12,000 hingga 4,000 SM

- ☐ A Zaman Logam
- ☐ B Zaman Neolitik
- ☒ C Zaman Mesolitik
- ☐ D Zaman Paleolitik

13. Apakah ciri-ciri manusia Zaman Paleolitik?

- I Memungut hasil hutan
- II Hidup berpindah-randah
- III Menjalankan perdagangan
- IV Mencipta peralatan tembikar
- ☒ A I dan II
- ☐ B I dan IV
- ☐ C II dan III
- ☐ D III dan IV

14. Maklumat berikut berkaitan penemuan Zaman Prasejarah di Malaysia.

Apakah lokasi X?

- ☐ A Kota Tampan, Perak
- ☐ B Lembah Bernam, Selangor
- ☐ C Sungai Tembeling, Pahang
- ☒ D Pengkalan Kempas, Negeri Sembilan

15. Mengapakah kita perlu mengkaji kehidupan masyarakat Zaman Prasejarah?

- ☐ A Meneruskan amalan tradisi
- ☐ B Menghargai bantuan kuasa asing
- ☐ C Mempelajari teknologi zaman purba
- ☒ D Mencontohi kegigihan dan semangat berusaha

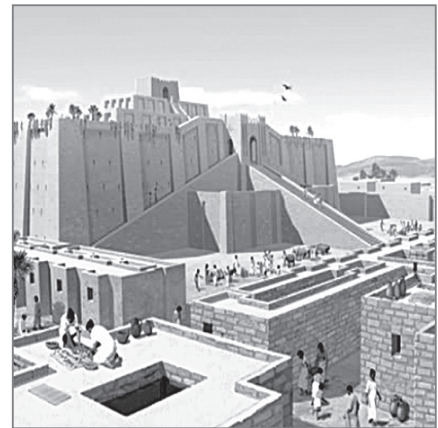
16. Apakah maksud perkataan *hadharah*?

- ☐ A Kehalusan tatasusila masyarakat
- ☐ B Kemakmuran dan keharmonian kaum
- ☐ C Kemajuan dan kekayaan sesebuah kerajaan
- ☒ D Kawasan yang digunakan untuk bercucuk tanam

17. Apakah perkataan dalam bahasa Arab yang merujuk kepada tamadun?

- I *Hadari*
- II *Mudun*
- III *Ummah*
- IV *Muqqadimah*
- ☒ A I dan II
- ☐ B I dan IV
- ☐ C II dan III
- ☐ D III dan IV

18. Gambar berikut menunjukkan bandar dalam tamadun Mesopotamia.

Apakah keistimewaan bandar tersebut?

- I Pembinaan kota
- II Petempatan tersusun
- III Dikelilingi taman bunga
- IV Dikawal oleh tentera asing
- ☒ A I dan II
- ☐ B I dan IV
- ☐ C II dan III
- ☐ D III dan IV

19. Apakah tujuan pembinaan rumah ibadat dalam tamadun awal dunia?

- ☐ A Pusat pentadbiran
- ☒ B Tanda menghormati tuhan
- ☐ C Tempat tinggal bangsawan
- ☐ D Bukti perkembangan teknologi

20. Apakah kepentingan sistem tulisan dalam tamadun awal dunia?

- ☐ A Menghapuskan buta huruf
- ☐ B Menyimpan nama pembesar
- ☒ C Merekod urusan pentadbiran
- ☐ D Melahirkan pelajar cemerlang

2. (a) Senaraikan **dua** contoh lautan.

- (i) Lautan Pasifik (ii) Lautan Hindi [2 markah]

(b) Namakan **empat** negara yang terletak di atas Pentas Sunda.

- (i) Malaysia (iii) Thailand
(ii) Singapura (iv) Vietnam [4 markah]

(c) Apakah tindakan yang menunjukkan anda cinta akan alam sekitar?

- (i) Mengamalkan kitar semula
(ii) Mengurangkan penggunaan beg plastik
(iii) Tidak membuang sampah merata-rata
(iv) Menggunakan elektrik dan air dengan berhemah [4 markah]

3. (a) Senaraikan **dua** lokasi gua Zaman Prasejarah di Malaysia.

- (i) Gua Niah (ii) Gua Cha [2 markah]

(b) Apakah kepentingan lukisan gua dan ukiran batu pada Zaman Prasejarah?

Lukisan gua dan ukiran batu merupakan cara komunikasi untuk menyampaikan maklumat tentang kehidupan manusia Zaman Prasejarah. Lukisan gua dan ukiran batu menggambarkan kehidupan harian. Contohnya, aktiviti memburu dan amalan ritual. Lukisan gua menggunakan arang dan oker merah. Dapat dilihat di Gua Niah, Sarawak. Ukiran batu ditemui di Pengkalan Kempas, Negeri Sembilan dan di Kelabit Highlands, Sarawak. Kewujudannya dikaitkan dengan budaya megalit, iaitu budaya berasaskan batu yang bersaiz besar.

[4 markah]

(c) Jelaskan nilai yang boleh dicontohi daripada manusia Zaman Prasejarah.

- (i) Berdikari (iii) Inovatif
(ii) Kreatif (iv) Bijak menggunakan sumber alam semula jadi [4 markah]

4. (a) Nyatakan golongan yang berada pada kedudukan paling rendah dalam organisasi sosial masyarakat Mesir Purba.

- (i) Pembantu rumah (ii) Hamba [2 markah]

(b) Jelaskan golongan yang berada pada kedudukan tertinggi dalam masyarakat Mesir Purba.

Golongan yang berada pada kedudukan tertinggi masyarakat Mesir Purba ialah pemerintah, fraun, golongan agama, dan golongan bangsawan.

[4 markah]

(c) Pada pendapat anda, apakah faktor kegemilangan tamadun Mesir Purba?

Faktor kegemilangan tamadun Mesir Purba ialah kebijaksanaan pemerintah, sokongan rakyat, kestabilan ekonomi, dan keamanan dalam negeri.

[4 markah]

Bahagian C

[20 markah]

Jawab **satu** soalan sahaja.

1. (a) Jelaskan pengertian sejarah mengikut pandangan sejarawan berikut:

- (i) E.H. Carr
- (ii) Herodotus

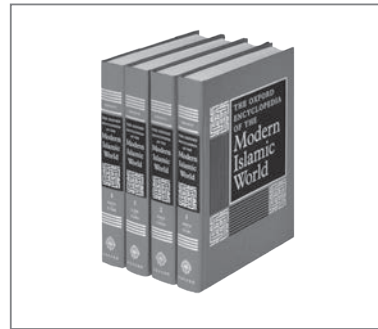
[3 markah]

[3 markah]

- (b) Berdasarkan gambar, bandingkan ciri-ciri sumber sejarah berikut.

Artifak

Ensiklopedia

[8 markah]

- (c) Berikan cadangan untuk menjadi sejarawan yang bertanggungjawab.

[6 markah]

2. (a) Jelaskan lokasi Zaman Prasejarah berikut:

- (i) Ban Chiang, Thailand
- (ii) Gua Liang Bua, Indonesia

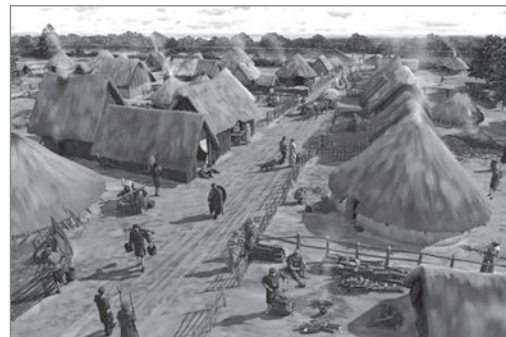
[3 markah]

[3 markah]

- (b) Berdasarkan gambar berikut, bandingkan ciri-ciri kediaman dan organisasi sosial manusia Zaman Prasejarah.

Manusia Zaman Paleolitik

Manusia Zaman Logam

[6 markah]

- (c) Pada pendapat anda, mengapakah kehidupan manusia Zaman Batu Lama dianggap mencabar?

[8 markah]

UJIAN AKHIR SESI AKADEMIK

Skor

/80

Bahagian A

[20 markah]

Jawab **semua** soalan.

Tiap-tiap soalan di bawah ini diikuti oleh **empat** pilihan jawapan, iaitu **A, B, C dan D**. Bulatkan jawapan yang paling tepat.

1. Apakah definisi sejarah berdasarkan *Kamus Dewan*?

- I Asal usul
- II Salasilah
- III Penceritaan
- IV Penyelidikan

- ☒ A I dan II
- ☐ B I dan IV
- ☐ C II dan III
- ☐ D III dan IV

2. Senarai berikut menunjukkan sumber sejarah.

- *Fajar Sarawak*
- *Utusan Melayu*

Apakah jenis sumber tersebut?

- ☐ A Asli
- ☐ B Primer
- ☐ C Pertama
- ☒ D Sekunder

3. Perkembangan tamadun manusia dalam bidang pendidikan dan pentadbiran bermula pada

- ☐ A Zaman Miosen
- ☒ B Zaman Holosen
- ☐ C Zaman Pliosen
- ☐ D Zaman Pleistosen

4. Mengapakah air batu mencair pada Zaman Air Batu Akhir?

- ☐ A Pergerakan bulan
- ☐ B Penurunan suhu bumi
- ☐ C Tiupan angin monsun
- ☒ D Peningkatan suhu bumi

5. Gambar berikut menunjukkan lokasi Zaman Prasejarah di Britain.

Apakah lokasi tersebut?

- ☐ A Altamira
- ☐ B Catal Huyuk
- ☒ C Stonehenge
- ☐ D Gobekli Tepe

6. Pernyataan berikut merujuk kepada kepercayaan manusia Zaman Prasejarah.

Mereka mempercayai setiap benda seperti batu dan pokok mempunyai semangat, iaitu jiwa dan roh orang mati

Apakah kepercayaan tersebut?

- ☒ A Animisme
- ☐ B Amalan tradisi
- ☐ C Upacara keagamaan
- ☐ D Undang-undang adat

7. Senarai berikut merujuk kepada seorang tokoh cendekiawan.

Beliau menghasilkan karya *Muqqadimah* dan memperkenalkan istilah *hadharah* dan *madaniyyah*.

Siapakah tokoh tersebut?

- ☒ A Ibn Khaldun
- ☐ B Arnold J. Toynbee
- ☐ C Muhd Yusof Ibrahim
- ☐ D Syed Muhammad Naquib Al-Attas

8. Apakah tujuan pembentukan kerajaan dalam tamadun awal dunia?

- ☐ A Menguasai kegiatan ekonomi
- ☒ B Mengurus pemerintahan kota
- ☐ C Mengetuai upacara keagamaan
- ☐ D Mengawal tingkah laku penduduk

9. Mengapakah tamadun awal terletak di lembah sungai?

- I Membekalkan air
- II Membina negara-kota
- III Merupakan sempadan
- IV Menjadi alat perhubungan
- ☐ A I dan II
- ☒ B I dan IV
- ☐ C II dan III
- ☐ D III dan IV

10. Gambar berikut menunjukkan binaan zigurat dalam tamadun Mesopotamia.

Apakah fungsi binaan tersebut?

- A Pelabuhan
 - ☒ B Tempat ibadat
 - C Kubu pertahanan
 - D Kawasan perkuburan
11. Apakah kegiatan ekonomi bagi penduduk yang tinggal di luar kawasan acropolis?
- ☒ A Menjadi petani
 - B Melombong emas
 - C Menerajui pentadbiran
 - D Menguruskan Pelabuhan

12. Jadual berikut menunjukkan lokasi tamadun Rom.

Lokasi	Huraian
Sungai X	Terletak di Lembah Latium

Apakah X?

- ☒ A Sungai Tiber
 - B Sungai Tigris
 - C Sungai Pompei
 - D Sungai Euphrates
13. Apakah sumbangan Raja Vespian kepada kerajaan Rom?
- A Membina tembok pertahanan
 - ☒ B Memulakan pembinaan *colosseum*
 - C Membaik pulih kerosakan *akueduk*
 - D Memperkenalkan tempat mandi awam
14. Apakah sumbangan Cai Lun dalam tamadun China?
- ☒ A Memperkenalkan kertas
 - B Menubuhkan sekolah tinggi
 - C Menyeragamkan sistem tulisan
 - D Memajukan bidang perdagangan
15. Lokasi perkembangan tamadun India terletak di
- A Sungai Indus
 - B Teluk Benggala
 - ☒ C Lembah Ganges
 - D Banjaran Himalaya

16. Senarai berikut berkaitan dengan tahap peperiksaan perkhidmatan awam.

- Tahap kedua
- Dijalankan di X
- Diadakan 3 tahun sekali
- Tempoh peperiksaan selama 3 hari

Apakah X?

- A Kampung
 - B Pusat kerajaan
 - ☒ C Ibu kota daerah
 - D Hadapan maharaja
17. Gambar berikut menunjukkan Maharani Dowager Cixi.

Apakah yang tindakan boleh dikaitkan dengan tokoh tersebut?

- A Membuka Laluan Sutera
 - B Menyatukan daerah di China
 - ☒ C Menghapuskan sistem peperiksaan
 - D Memperkenalkan teknologi kertas
18. Apakah maksud Zaman Jahiliah?
- I Tidak mempunyai nabi
 - II Kemusnahan alam sekitar
 - III Kerosotan perdagangan
 - IV Tiada kitab suci sebagai petunjuk
- A I dan II
 - ☒ B I dan IV
 - C II dan III
 - D III dan IV
19. Maklumat berikut berkaitan kerajaan Islam.

- Berpusat di Anatolia.
- Mengekalkan kuasa di Asia Barat.
- Pengaruhnya sampai ke Alam Melayu.

Apakah kerajaan tersebut?

- A Bani Umayyah
 - ☒ B Bani Abbasiyah
 - C Turki Uthmaniyah
 - D Khulafa al-Rasyidin
20. Mengapakah reka bentuk pintu Masjid Cordoba dibuat melengkung?
- A Memberikan keselesaan
 - B Mewujudkan rasa bangga
 - C Memudahkan pengudaraan
 - ☒ D Melambangkan perasaan hormat

Bahagian B

[20 markah]

Jawab **semua** soalan.

1. Gambar berikut menunjukkan contoh sumber sejarah.

- (a) Nyatakan **tiga** ciri-ciri sumber sejarah tersebut.

Bersifat asli, belum ditafsir dan belum diolah.

[3 markah]

- (b) Jelaskan kebaikan mengkaji peristiwa sejarah menggunakan pelbagai sumber sejarah.

Kebaikan mengkaji peristiwa sejarah menggunakan pelbagai sumber sejarah ialah dapat menghasilkan kajian dengan bukti yang kukuh, dapat menilai sesuatu peristiwa sejarah dari sudut berbeza dan mendorong kita berfikir terbuka dan kritis.

[3 markah]

- (c) Pada pendapat anda, apakah kesan jika tiada sumber sejarah?

Jika tiada sumber sejarah, kaedah penyelidikan tidak boleh dilakukan. Peristiwa sejarah tidak dapat dibuktikan kesahihannya. Peristiwa sejarah akan dipengaruhi unsur lain seperti dongeng dan mitos dan akan dilupakan kerana tiada warisan yang dapat ditatap oleh generasi akan datang.

[4 markah]

2. Bumi melalui pelbagai perubahan yang memberikan kesan terhadap rupa bentuk fizikal, iklim, cuaca, hidupan yang ada dan kedalaman lautan.

- (a) Apakah bidang yang membantu kita membuat penyelidikan tentang perubahan yang berlaku kepada bumi?

Bidang yang membantu kita membuat penyelidikan tentang perubahan yang berlaku kepada bumi ialah kimia, arkeologi, fizik dan paleontologi.

[2 markah]

- (b) Terangkan keadaan fizikal bumi pada tahun berikut:

- (i) 195 juta tahun dahulu

Zaman Jurasik dan hidupan utama ialah dinosaur.

[2 markah]

- (ii) 390 juta tahun dahulu

Air laut masih tawar. Wujud hidupan seperti ikan dan amfibia.

[2 markah]

- (c) Pada pendapat anda, mengapakah kita mempelajari tentang Zaman Air Batu?

Tujuan kita mempelajari tentang Zaman Air Batu ialah untuk mengetahui sejarah bumi, membantu manusia menghadapi cabaran pada masa depan, bersyukur dengan keunikan bumi dan menjaga bumi daripada pencemaran.

[4 markah]

3. (a) Terangkan konsep tamadun mengikut pandangan:

- (i) Syed Muhammad Naquib Al-Attas

Tamadun ialah keadaan kehidupan insan bermasyarakat yang mencapai taraf kehalusan tatasusila dan kebudayaan yang luhur bagi seluruh masyarakatnya.

[2 markah]

- (ii) Arnold J. Toynbee

Tamadun merujuk kepada suatu sistem masyarakat yang memperkasakan sistem politik, ekonomi, sosial, kesenian dan kebudayaan.

[2 markah]

(b) Jelaskan ciri-ciri tamadun awal dunia berikut:

- (i) Sistem pemerintahan

Kerajaan dibentuk untuk menguruskan pemerintahan di kota yang berkembang hasil daripada pembentukan bandar. Pada peringkat awal, pendeta mengetuai pemerintahan dan kemudiannya diganti oleh raja. Raja yang memerintah negara-kota akan dibantu oleh golongan bangsawan dan pendeta. Sistem undang-undang dibentuk untuk melicinkan dan melancarkan pentadbiran negara.

[2 markah]

- (ii) Tulisan dan penyimpanan rekod

Sistem tulisan wujud 5,000 tahun lalu. Pengenalan tulisan membezakan kehidupan Zaman Prasejarah dan sejarah. Manusia mencipta tulisan menggunakan simbol abstrak untuk melahirkan pelbagai idea. Tulisan pertama menggunakan simbol gambar atau piktograf. Fungsi tulisan adalah untuk menyimpan rekod penting tentang diri dan masyarakat.

[2 markah]

(c) Senaraikan **dua** faktor yang menjamin kegemilangan sesebuah tamadun.

- (i) Kekayaan sumber alam

- (iii) Kebijaksanaan pemerintah

[2 markah]

4. (a) Terangkan perkembangan sistem demokrasi di Athens.

Diasaskan oleh Solon pada tahun 594 SM. Merupakan demokrasi langsung, iaitu setiap warganegara Athens terlibat secara langsung dalam perbincangan dan perdebatan bagi menentukan dasar dan peraturan di Athens termasuk soal ekonomi, politik dan sosial. Pada zaman pemerintahan Pericles (495 – 429 SM), penekanan diberikan kepada kuasa rakyat bagi memantapkan sistem demokrasi.

[3 markah]

(b) Sejauh manakah amalan demokrasi mengekalkan kestabilan politik di Athens?

- (i) Rakyat mempunyai hak bersuara.

- (ii) Rakyat terlibat dalam membuat keputusan politik negara.

- (iii) Mengelakkan pemerintah berkuasa mutlak dan menyalahgunakan kuasa serta menindas rakyat.

[3 markah]

(c) Mengapakah kita harus mengekalkan amalan demokrasi di Malaysia?

- (i) Menjamin kestabilan politik.

- (iii) Mengeratkan perpaduan kaum.

- (ii) Mengukuhkan ekonomi.

- (iv) Mengekalkan keamanan negara.

[4 markah]

Bahagian C

[20 markah]

Jawab **satu** soalan sahaja.

1. (a) Jelaskan tahap Zaman Air Batu berikut:

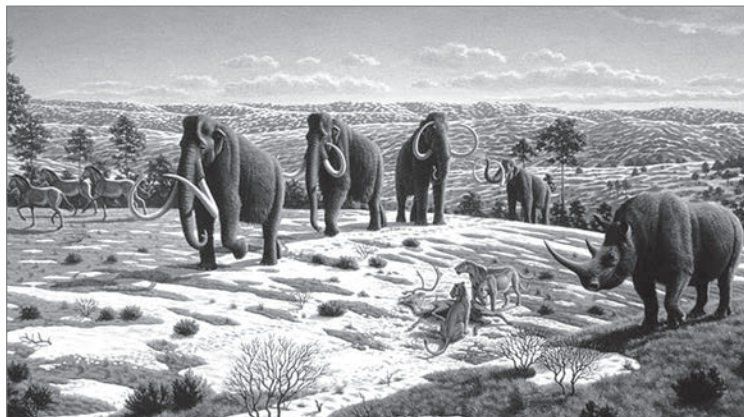
(i) Zaman Miosen

[3 markah]

(ii) Zaman Pliosen

[3 markah]

(b) Gambar berikut menunjukkan Zaman Air Batu Akhir.

Terangkan ciri-ciri Zaman Air Batu Akhir.

[8 markah]

(c) Jelaskan iktibar yang boleh diambil daripada pengetahuan Zaman Air Batu.

[6 markah]

2. (a) Jelaskan sumbangan tokoh berikut:

(i) Maharaja Shi Huangdi

[3 markah]

(ii) Maharaja Han Wu Di

[3 markah]

(b) Gambar berikut menunjukkan peperiksaan perkhidmatan awam di China.

Terangkan matlamat sistem pendidikan dalam tamadun China.

[6 markah]

(c) Pada pendapat anda, apakah kesan jika generasi muda pada hari ini tidak mementingkan pendidikan dalam kehidupan?

[8 markah]